

Directa

setmanari de comunicació

Núm 335 23 d'octubre 2013 1,70 €

Catalans al paradís

Les grans empreses del país sumen més de 200 filials a paradisos fiscals, una pràctica que els permet pagar menys impostos. Repsol, Gas Natural Fenosa, Abertis i Banc Sabadell encapçalen el rànquing dels insolidaris

PÀGINES 2-5

8-9

Els ajuts milionaris de la Generalitat a la indústria militar catalana

13

El govern d'Hollande estigmatitza la comunitat romaní i atia la xenofòbia a França

18-19

'L'exercici de la força', una proposta de creació de l'associació cultural La Sospechosa

Quaderns

Xarrad, una xarxa civil de vigilància radioactiva per mantenir la ciutadania informada

ESTIRANT DEL FIL

Els paradisos fiscals són una eina fonamental del gran casino global. Els grans patrimonis, d'origen lícit o no, hi recorren per amagar les seves fortunes. I cada cop són més les multinacionals que hi tenen alguna filial, que els serveix com a trampolí per fer operacions borsàries i, especialment, per reduir la factura tributària. La majoria de les grans corporacions dels Països Catalans participen d'una pràctica enormement lesiva per a les administracions públiques, que perden uns ingressos milionaris en impostos, i per a gairebé tota la ciutadania.

ECONOMIA // REPSOL I GAS NATURAL FENOSA LIDEREN UNA PRÀCTICA QUE REDUEIX LA RECAPTACIÓ TRIBUTÀRIA DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Les grans empreses catalanes sumen més de 200 filials a paradisos fiscals

Marc Font

@marcfontribas

EcoEléctrica Holding Limited i Sabadell International Equiti Limited són dues societats diferents, sense cap connexió entre elles, però amb diversos trets en comú. Estan radicades a les Illes Caiman, un arxipèlag caribeny dependent del Regne Unit que es considera un paradís fiscal. I ambdues són companyies filials de grans empreses catalanes. La primera ho és de Gas Natural Fenosa; la segona forma part de Banc Sabadell. No és excepcional que els principals grups corporatius del país comptin amb filials a territoris *offshore* -centres financers amb un nivell impositiu molt baix per a no residents, també sinònim de paradís fiscal-, sinó que és una pràctica majoritària.

Oxfam quantifica en 80.000 milions d'euros anuals la recaptació que perden els governs a escala mundial

La DIRECTA ha investigat les 60 principals companyies per facturació dels Països Catalans i ha detectat que 37 tenen alguna societat participada en paradisos fiscals. En total, acumulen 222 filials en territoris de baixa tributació, cosa que no significa que totes s'utilitzin per pagar menys impostos. Repsol, amb 47 societats *offshore*, és la que en té més. Gas Natural Fenosa (24 casos), Abertis (15), Banc Sabadell (13), Cirsa (12 a través de la seva matriu, Nortia Business Corporation

SL), Globalia (11), Mango (10) i Roca (10) també sumen nombroses subsidiàries en aquests territoris. CaixaBank només compta amb una participada en un paradís fiscal -a Hong Kong-, però és accionista de referència a Repsol, Gas Natural Fenosa i Abertis.

L'expert en paradisos fiscals Juan Hernández Viguera, membre del consell científic d'Attac-Espanya i autor del llibre *Los lobbies financieros, tentáculos del poder*, recalca -en una entrevista telefònica- que tenir una filial en un territori de baixa imposició fiscal és "perfectament legal". Una altra cosa és que sigui ètic, tenint en compte que implica un enorme perjudici per a les arques públiques. Les administracions deixen de recaptar xifres astronòmiques pel fet que part dels beneficis empresarials tributen a centres *offshore* en comptes de fer-ho allà on la companyia desenvolupa l'activitat.

EL PRIVILEGI DE L'OPACITAT

En paraules d'Hernández Viguera, un paradís fiscal és un territori on les autoritats autòctones "concedeixen als no residents privilegis fiscals (baixa o nul·la tributació) i normatius que no donen als habitants o a les empreses locals, com la possibilitat d'ocultar la identitat del propietari dels diners", de manera que es garanteix l'opacitat en les transaccions. Afegeix que, en gran mesura, actuen com a "plataforma per operar financerament i comercialment als mercats mundials", fonamentalment en negocis "transnacionals de gran envergadura". Sorgits als anys seixanta del segle passat, es van consolidar com a destí del flux internacional de capitals durant la dècada dels vuitanta, aprofitant la desregulació financera pilotada pel tàndem format per

Ronald Reagan i Margaret Thatcher.

Tenir-hi un compte bancari o una societat és totalment legal. Una altra cosa és l'origen dels fons. Durant les darreres dècades, els paradisos fiscals han estat el refugi de les fortunes obtingudes per dictadors després de saquejar els seus països -els casos del peruà Fujimori o el xilè Pinochet a Panamà o el filipí Ferdinand Marcos i la seva família a les Illes Verges britàniques-, així com d'altres riqueses d'origen il·lícit. Per exemple, l'extresorer del PP Luis Bárcenas tenia almenys 33 milions d'euros a Suïssa. També guarden grans patrimonis i, gràcies a la llista de 3.000 presumptes defraudadors de l'Estat espanyol entregada per l'extreballador de l'HSBC Hervé Falciani, es va saber que la família Botín (Banc Santander) comptava amb 2.000 milions en comptes opacs a la Confederació Helvètica.

El periodista Andreu Missé, en un article a la revista *Alternativas Económicas*, resumia en quatre punts el dany que causen els paradisos fiscals a la immensa majoria de la població mundial: "Distor-

No es pot dir que els països occidentals hagin demostrat un interès real per acabar amb els centres 'offshore'

sionen el funcionament dels sistemes democràtics perquè emparen diners de tots tipus de defraudadors; impedeixen que els estats recaptin els recursos necessaris per atendre els serveis públics; priven els països en desenvolupament dels ingressos fiscals que evadeixen certes multinacionals, i constitueixen la princi-

pal font d'inestabilitat financera perquè donen cobertura als productes financers més tòxics".

Traduït a xifres, significa que són el refugi d'entre 16 i 24 bilions d'euros, segons la investigació que, l'any passat, va presentar Tax Justice Network (TJN), una de les principals organitzacions en la lluita contra el frau i l'evasió fiscal. L'ONG estima que prop de 550.000 milions són d'origen espanyol -no hi ha dades concretes dels Països Catalans-, una quantitat astronòmica que s'escapa del control d'Hisenda i, per tant, no tributa. Només que ho fes al 10%, serien 55.000 milions per a les arques públiques, una xifra que multiplica gairebé per deu els 5.900 milions de retallades que acumula la Generalitat catalana des de 2010 i per cinc els 11.000 milions de tisorada de l'executiu espanyol en el mateix període.

LA UE COM A EPICENTRE

Les filials en centres *offshore* formen part de les estructures cada cop més complexes de les grans empreses per minimitzar la càrrega fiscal. Gràcies a uns recursos fora de l'abast de les companyies petites, transfereixen guanys i pèrdues entre societats del mateix grup amb l'objectiu que, finalment, els beneficis es comptabilitzin en finances d'un territori amb una tributació el més baixa possible, encara que no hagin dut a terme l'activitat allà. Juan Hernández Viguera subratlla que tenen les societats als paradisos com a "trampolí per fer operacions a la borsa" i com a "centre de comptabilitat", cosa que els permet "evadir diners". Que la pràctica és massiva, ho demostra el fet que els beneficis de les companyies britàniques

24

bilions d'euros són els fons que refugien els paradisos fiscals a escala mundial, segons la investigació de Tax Justice Network

55.000

milions és la xifra que podrien obtenir les administracions espanyoles si els fons d'origen estatal en centres *offshore* es gravessin amb un 10%

60%

El nombre de filials de les empreses de l'Ibex 35 en territoris de baixa tributació ha augmentat un 60% durant els dos darrers anys

van créixer un 58% entre 1999 i 2011, però les seves contribucions a Hisenda van fer-ho menys d'un 5%.

El màxim responsable d'Abertis -quinze filials a paradisos fiscals- és també el president del Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica i el Creixement (CAREC) creat per Artur Mas

A la cimera del G-20 que es va fer a Londres l'abril de 2009, es van proclamar "mesures dràstiques" per "eradicar" els paradisos fiscals. Era una època en què Nicolas Sarkozy parlava de "refundar" el capitalisme. El pas del temps ha demostrat que no s'ha complert ni una cosa ni l'altra, però les declaracions grandiloqüents continuen acompanyant aquestes cimeres. A la que va fer el G-20 el setembre a Sant Petersburg (Rússia), es va anunciar que arrencava una ofensiva contra l'enginyeria fiscal de les multinacionals que traslladen els beneficis allà on menys els graven. El membre d'Atac-Espanya sentència que tot plegat són

"paraules que no es compleixen mai". I les dades, almenys fins ara, li donen la raó.

No es pot dir que els països occidentals hagin demostrat un interès real per acabar amb els centres *offshore*. Segons un informe que Oxfam va presentar el mes de maig, la UE i enclavaments sota la seva jurisdicció -com ara els territoris britànics d'ultramar- acaparen dos terços de les fortunes individuals amagades en paradisos fiscals. I és en aquesta àrea on es concentren la major part de les filials d'empreses catalanes, que sumen fins a 57 societats als Països Baixos (Repsol, Gas Natural, Catalana Occidente i Agrolimen, són les que en tenen més), 21 a Irlanda, 12 a Bèlgica i 10 a Luxemburg, a banda d'ubicar-ne en territoris britànics com les Illes Caiman (11) o les Bermudes (3). Els Estats Units, de la seva part, tenen l'Estat de Delaware com a centre *offshore* per excel·lència. Amb la possibilitat de crear-hi una societat pantalla per poc més de 100 euros i en només un dia, hi trobem 25 subsidiàries de companyies nacionals, amb especial incidència de Repsol (12) i Abertis (9).

ELS FLUXOS DE CAPITAL

L'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) va

publicar, l'any 2000, una llista on considerava 31 països com a paradisos fiscals, però actualment només tipifica com a tals Nauru i Niue, dues illes minúscules del Pacífic. Per tant, les llistes més fiables, les elaboren organitzacions independents com TJN, que són menys complaents amb els avenços en la lluita contra l'evasió fiscal i que inclouen fins a 80 països.

Per acabar amb la sagnia que suposen, Juan Hernández Viguera creu que és fonamental abordar la qüestió de fons, que, segons ell, és la "no regulació dels fluxos financers internacionals de capital". TJN també reclama que els informes de gestió de les multinacionals detallin "no només les filials que tenen en paradisos fiscals, sinó quant han tributat a cadascun d'ells". De moment, el problema no deixa d'augmentar i Oxfam quantifica en 80.000 milions d'euros anuals la recaptació que perden els governs a escala mundial per un fenomen que perjudica el 99% de la població. Mentrestant, però, els dirigents dels grups nostrats que l'establishment encara són aplaudits per l'establishment, fins al punt que el màxim responsable d'Abertis -quinze filials a paradisos fiscals- és assessor d'Artur Mas com a president del CAREC. L'opacitat empresarial té premi. ◀

Gas Natural Fenosa té 24 societats participades a paradisos fiscals d'arreu del món / JAIME SILVA

Una pràctica creixent a l'Ibex 35

El 94% de les empreses de l'Ibex 35, el principal índex borsari espanyol, compten amb filials a paradisos fiscals i cada vegada en tenen més. Així ho constata el darrer informe de l'Observatori de la Responsabilitat Social Corporativa (ORSC), que es va presentar el maig, amb dades

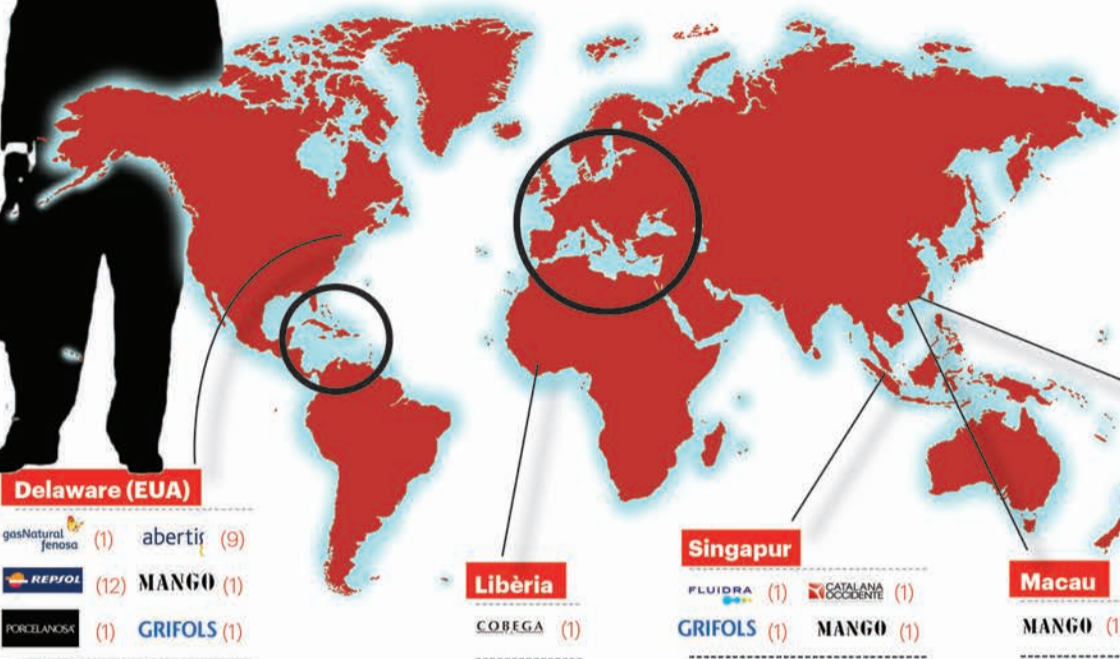
El 94% de les empreses de l'Ibex 35 compten amb filials a paradisos fiscals

corresponents al tancament de 2011. Si el 2009 hi havia 27 companyies de l'Ibex amb participades en centres *offshore*, dos anys després, havien augmentat a 33. A més, durant el mateix període, el nombre de filials ha passat de 273 a 437, un increment del 60%. A banda de Repsol, entre les empreses que en tenen més, trobem el Banc Santander (70) i el BBVA (43). Al treball, l'ORSC reclama més transparència i subratlla que una empresa no té un comportament "socialment responsable" quan "utilitza estratègies d'enginyeria fiscal per evitar càrregues impositives proporcionals a les seves operacions i els seus ingressos als diferents països.

ESTIRANT DEL FIL

Mapa de les filials de les grans empreses catalanes a paradisos fiscals

(entre parèntesi el nombre de societats que té en el centre *offshore*)

Delaware (EUA)

- gasNatural fenosa (1) abertis (9)
- REPSOL (12) MANGO (1)
- PORCELANOSA (1) GRIFOLS (1)

Libèria

- COBEGA (1)

Singapur

- FLUIDRA (1) CATALANA OCCIDENTE (1)
- GRIFOLS (1) MANGO (1)

Macau

- MANGO (1)

Un fenomen global

Arreu del planeta hi ha paradisos fiscals. No és estrany tenint en compte que vivim en un món globalitzat on manen les finances i la llibertat internacional de moviments de capital. Ara bé, bona part dels territoris *offshore* es concentren al Carib i la UE, les dues àrees preferides de les grans corporacions catalanes per establir-hi filials que els permetin, entre d'altres, reduir la factura fiscal. La gran alternativa és Delaware, un petit Estat de la costa est dels Estats Units amb 860.000 habitants i prop d'un milió d'empreses registrades, gràcies al tractament favorable a les multinacionals. El sud-est asiàtic té cada cop més pes en l'economia mundial i els seus tres principals paradisos -Hong Kong, Singapur i Macau- també atreuen nombroses companyies nostrades, com Roca, Indukern o Fluidra

Hong Kong

- Roca (3) CaixaBank (1) ferrer (1) INDUKERN (1)
- Areas (1) MANGO (1) FLUIDRA (1) Werfen (1)

'Pirates' del Carib

Refugi tradicional de grans fortunes d'origen més que dubtós i enclavament de centenars de milers d'empreses, les illes del Carib i Panamà són la seu de més de 50 participades de corporacions dels Països Catalans. S'aprofiten de la discreció i l'opacitat total que garanteixen territoris dependents del Regne Unit, com les Illes Caiman -menys de 50.000 habitants i 90.000 societats registrades, 18.000 de les quals en un mateix edifici- o les Bermudes, o petits estats independents, com Jamaica, Trinitat i Tobago o les Bahames.

Panamà, que ni tan sols compta amb un registre públic dels propietaris de les companyies, acull cinc filials de Gas Natural Fenosa i set de Cirsa, mentre que Repsol es decanta per les Caiman i Trinitat i Tobago. Puerto Rico, que enguany ha impulsat canvis normatius per convertir-se en pol d'atracció de grans fortunes, també juga un rol important, amb subsidiàries de Gas Natural, Globalia i Abertis. La pirateria ha retornat al Carib, però ara és de guant blanc, s'executa des de luxosos despatxos i ens perjudica gairebé a totes.

Bermudes

- Roca (2)
- REPSOL (1)

Bahames

- abertis (1)
- abertis (2)

Illes Caiman

- gasNatural fenosa (3)
- REPSOL (6)
- abertis (2)

Panamà

- gasNatural fenosa (5)
- CIRSA (7)
- CIRSA EMTE (2)

Jamaica

- abertis (1)
- RIU (1)

Curaçao

- CIRSA (1)

Trinitat i Tobago

- REPSOL (6)

Puerto Rico

- gasNatural fenosa (2)
- abertis (3)
- abertis (1)

Nombre i localització de les filials

Països Baixos (2) Austria (1) Delaware (1) Singapur (1) Irlanda (1) Bèlgica (1) Macau (1) Andorra (1) Hong Kong (1)	Països Baixos (4) Bèlgica (1) Singapur (1) Irlanda (2) Líban (1) Andorra (1) Emirats Àrabs (1) Panamà (1)	Bermudes (2) Delaware (12) Trinitat i Tobago (6) Països Baixos (18) Illes Caiman (6) Luxemburg (1) Suïssa (1) Andorra (1)	Irlanda (2) Illes Caiman (3) Luxemburg (1) Puerto Rico (2) Països Baixos (9) Panamà (5) Delaware (1) Jersey (1)	Andorra (4) Bahames (1) Mònaco (1) Luxemburg (2) Hong Kong (1) Països Baixos (2) Illes Caiman (2)	Hong Kong (1) Suïssa (1) Bèlgica (1) Singapur (1) Xipre (1)	Països Baixos (2) Delaware (9) Puerto Rico (3) Jamaica (1)	Suïssa (1) Irlanda (1) Singapur (1) Delaware (1)	Suïssa (4) Bermudes (1) Països Baixos (2) Hong Kong (3)	
MANGO	CATALANA OCCIDENTE	REPSOL	gasNatural fenosa	S	FLUIDRA	abertis	GRIFOLS	Roca	
Països Baixos (3) Bèlgica (1)	Països Baixos (1) Bèlgica (1)	Andorra (1) Libèria (1)	Delaware (1) Irlanda (1)	Bèlgica (1) Països Baixos (1)	Suïssa (2) Hong Kong (1)	Països Baixos (3) Andorra (1)	Hong Kong (1) Bèlgica (1)	Hong Kong (1) Luxemburg (1) Hong Kong (1)	
Agrolimen	Catalunya Caixa	COBEGA	PORCELANOSA	BB LA SEDA DE BARCELONA	Areas	M CIMENTS INDUSTRIAL	ferrer	INDUKERN	CaixaBank

Grans noms que alimenten els paradisos fiscals

Josep Oliu

Vicepresident del Cercle d'Economia, comanda el Banc Sabadell des de 1999. L'entitat financera vallesana té un mínim de 13 filials en paradisos fiscals.

Salvador Alemany

Abertis té almenys 15 filials en paradisos fiscals, però això no impedeix que el seu president assessorí Artur Mas i hagi rebut la Creu de Sant Jordi de la Generalitat.

Salvador Gabarró

Al capdavant de Gas Natural des de 2004, les 24 societats en centres *offshore* de la companyia no van suposar cap obstacle perquè el 2010 li donessin la Creu de Sant Jordi.

Antoni Brufau

El president de Repsol és doctor *honoris causa* per la Universitat Ramon Llull. Les 47 societats *offshore* de la companyia no representen un escull a l'hora de rebre distincions.

Europa: un continent plagat de forats negres fiscals

Europa acumula almenys 14 paradisos fiscals, amb la City de Londres com a operador opac més destacat, des d'on es controlen territoris com les illes del Canal -Jersey, Guernesey-, Gibraltar o colònies britàniques d'ultramar, com les Illes Caiman o les Bermudes. A banda dels casos, molt coneguts, de Suïssa, amb el seu etern secret bancari, Mònaco i Andorra, destaca el tracte enormement favorable a les multinacionals i les grans fortunes que ofereixen Irlanda, Bèlgica, Luxemburg i els Països Baixos, els tres últims fundadors de la UE. No és casual que els Països Baixos siguin, amb 57, el centre *offshore* amb més filials de corporacions dels Països Catalans, sinó que s'explica perquè no hi han de pagar impostos sobre dividends, royalties o interessos. De fet, 80 de les 100 multinacionals més grans del món hi tenen societats. Darrerament, les cimeres de la UE van acompanyades de grans paraules contra l'evasió i els paradisos fiscals, però la realitat és que el seu territori està ple de forats negres que, si s'eradiquessin, aportarien prou ingressos per acabar amb les draconianes retallades pressupostàries.

Països Baixos

gasNatural Fenosa (9) abertis (2) BANC SABADELL (2) Roca (2) BAMESA (1) Agrolimen (3) RIU (1) CEMENTS MOLINS (3) (3)
REPSOL (18) MANGO (2) PUIG (1) CATALANA OCCIDENTE (4) Werfen (2) LA BEDA DE BARCELONA (1) Planeta (2)

Irlanda

gasNatural Fenosa (2) CATALANA OCCIDENTE (2) GRIFOLS (1) sanofi aventis (1) (5) RIU (1)
PORCELANOSA (1) MANGO (1) COMSA EMTE (1) CELSA (3) Werfen (1) ESTEVE (2)

Bèlgica

simon (1) CATALANA OCCIDENTE (1) Schneider Electric (1) FLUIDRA (1) ferrer (1) Agrolimen (1)
CIRSA (1) MANGO (1) PUIG (1) CATALANA OCCIDENTE (1) LA BEDA DE BARCELONA (1) Planeta (1)

Jersey

gasNatural Fenosa (1)

Luxemburg

gasNatural Fenosa (1) Planeta (1) BANC SABADELL (2) INDUKERN (1)
REPSOL (1) CIRSA (3) PUIG (1)

Suïssa

Roca (4) Barceló (1) GRIFOLS (1) PETROMIRALLES (1)
REPSOL (1) FLUIDRA (1) COMSA EMTE (1) Areas (2)

Andorra

COBEGA (1) CATALANA OCCIDENTE (1) BANC SABADELL (4) SERHS (1) CEMENTS MOLINS (1)
REPSOL (1) MANGO (1) COMSA EMTE (1) COPISA (1) MOQUEL ALIMENTACIÓ GRUP (1)

Mònaco

BANC SABADELL (1)

Àustria

MANGO (1)

Xipre

FLUIDRA (1) RIU (1)

Líban

CATALANA OCCIDENTE (1)

Jamaica (1)	Països Baixos (3)	Irlanda (1)	Luxemburg (3)	Països Baixos (1)	Països Baixos (2)	Països Baixos (2)
Països Baixos (1)	Puerto Rico (1)	Suïssa (1)	Panamà (7)	Bèlgica (1)	Luxemburg (1)	Irlanda (1)
Xipre (1)	Irlanda (5)	Panamà (2)	Curaçao (1)	Luxemburg (1)	Bèlgica (1)	Hong Kong (1)
Irlanda (1)	Bahames (2)	Andorra (1)	Bèlgica (1)	Luxemburg (1)	Bèlgica (1)	

Hong Kong (1)	Bèlgica (1)	Irlanda (1)	Països Baixos (1)	Suïssa (1)	Bèlgica (1)	Andorra (1)	Andorra (1)	Irlanda (3)	Suïssa (1)	Andorra (1)	Irlanda (1)
---------------	-------------	-------------	-------------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	------------	-------------	-------------

font: Elaboració pròpia a partir dels informes anuals de les empreses, l'Anuari de l'Observatori de la Responsabilitat Social Corporativa i diverses bases de dades empresarials.

AIXÍ ESTÀ EL PATI

AIXÍ ESTÀ EL PATI

La Generalitat va gastar 18,9 milions d'euros en subvencions a les 35 empreses militars catalanes entre 2002 i 2011

HABITATGE // HISTÒRICAMENT, L'ENTITAT HA MANTINGUT VINCLES AMB L'OPUS DEI I EL FRANQUISME

El Banco Popular, d'esquenes a la negociació col·lectiva

Gemma Garcia

@gemma_g_fabrega

Per la direcció del Banco Popular, hi han desfilat Fèlix Millet Maristany, Fernando Camacho Baños i els germans Valls Taberner, entre altres. Ara, l'encapçala Àngel Ron. La trajectòria del banc està marcada per les bones relacions amb el poder i, durant una època llarga, se'l considerava el braç financer de l'Opus Dei a l'Estat espanyol. El darrer any, l'entitat ha estat objecte de múltiples protestes, protagonitzades per la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH), que denuncia que l'entitat ha incomplert el protocol de negociació col·lectiva signat el 26 de febrer i no vol donar solucions i exigeix un canvi d'interlocutor, que fins ara ha estat Alberto Lardies.

El Banco Popular va finançar el 80% de la darrera campanya electoral del PP amb crèdits d'11,7 i 13,5 milions d'euros

“Si acceptéssim la dació en pagament, cosa que no és acceptada correntment per cap legislació occidental, les transaccions sobre l'habitatge disminuirien, el valor de les cases cauria, els bancs finançarien menys percentatge”, es posicionava Àngel Ron, actual president del Banco Popular, davant prop de 600 persones empresàries el mes de juny. I afegia: “Estariem fomentant la desigualtat social”. Efectivament, les dacions en pagament que concedeix el Banco Popular són anecdòtiques. Alhora, l'entitat ha assegurat a la DIRECTA que no fa llan-

çaments forçosos, però, en canvi, no ha facilitat les dades sobre execucions hipotecàries, dacions en pagament acceptades i hipoteques multidivisa concedides. Cal tenir en compte que el decret llei aprovat pel govern espanyol el novembre de 2012 estableix una moratòria de dos anys dels desnonaments, sempre que es reuneixin uns requisits determinats, que exclouen moltes famílies.

A Catalunya, a través de la PAH, 120 persones afectades pel Banco Popular han presentat la documentació i esperen una solució per part de l'entitat. Sussana Ordóñez, membre de la Plataforma i afectada per l'entitat, assegura que és la que “rep més reclamacions i, al mateix temps, la que desnona menys”. De fet, el Banco Popular, juntament amb Caja

España i Citi, és l'entitat contra la qual es va presentar un nombre més elevat de reclamacions el 2012, segons dades del Banc d'Espanya. Ordóñez lamenta que “les negociacions s'eternitzin, cosa que provoca un alt nivell d'angoixa i desesperació entre els afectats”.

La desesperació té noms i cognoms. El mes de maig, Miguel Carrillo Picardo es va suïcidar a Chiclana (Cadis) després de rebre una carta del Banco Popular que li donava un termini de dos dies per pagar un deute hipotecari de 167.343 euros. José Antonio López, afectat per una hipoteca multidivisa, es troba en tractament psiquiàtric i Lina Poyatos ha pensat treure's la vida en més d'una ocasió i continua endeutada amb el Popular. La PAH de Sabadell conclou que el Banco

La PAH va ocupar la seu central del Banco Popular a Barcelona el 28 febrer d'enguany / ROBERT BONET

Popular, Nova Galícia i UCI Banco són les entitats menys disposades a negociar. Gustavo G., de la plataforma del Vallès, calcula que, durant el darrer any, més d'una vintena d'afectades del Popular han passat per l'entitat i, actualment, n'hi ha sis d'actives.

EL BANC, L'OPUS I EL FRANQUISME

Des que es va fusionar amb el Banco Pastor el 2011, el Banco Popular és el cinquè grup més important del mapa financer espanyol en volum de negoci. És una entitat que manté vincles importants amb el poder. La memòria econòmica publicada per Anonymus posa en relleu que el Banco Popular va finançar el 80% de la darrera campanya electoral del Partit Popular amb crèdits d'11,7 i 13,5 milions d'euros.

La relació amb el poder es remunta al franquisme. Sobretot durant els anys 50, es va produir un transvàs del grup financer a l'administració pública. Mariano Navarro Rubio va ser conseller delegat del Banco Popular i, a finals dels 50, va passar a ocupar la cartera d'Hisenda. Gonzalo Fernández de la Mora va passar de ser conseller de l'entitat a ser nomenat subsecretari d'Assumptes Exteriors. El conseller del banc Camilo Alonso Vega va ser un repressor franquista, va ocupar el càrrec de director de la Guàrdia Civil i el de ministre de Governació.

Alhora, hi ha hagut una àmplia presència de membres de l'Opus Dei als màxims òrgans de govern de l'entitat. El mateix Navarro Rubio formava part de la secta. Però el més significat va ser Lluís Valls Taberner, membre numerari de l'Opus des de 1945. El 1957, es va incorporar al Banco Popular com a vicepresident executiu i, el 1972, va passar a ser el nou president, gràcies al seu oncle Fèlix Millet i Maristany, que va presidir l'entitat durant el franquisme. Actualment, el fill

El Banco Popular és el cinquè grup més important del mapa financer espanyol en volum de negoci / ROBERT BONET

en trauria 268.367,22 euros i podria acabar amb el deute reclamat, que és de 261.859,87 actualment.

Lina Poyatos, de Torrelles de Foix (Vilafranca del Penedès), també va contractar el deute, inicialment, amb el Banco Pastor i va viure un llarg periple amb dos intents de desnonament. Fa poc temps, va rebre una carta del Banco Popular, a través de la qual li comunicaven que havien venut el seu deute a una empresa de cobraments de Luxemburg i li reclamaven la casa i 125.000 euros. Com Poyatos, hi ha moltes altres persones que van contractar la hipoteca amb el Banco Pastor i que, des de 2011, es troben en mans del Banco Popular. A Vilafranca, hi ha dos casos més d'afectades pel Popular i, segons Poyatos, l'entitat no respon davant les demandes de la PAH.

Tot i la negativa d'oferir una solució col·lectiva a les persones afectades, el Banco Popular va registrar un benefici net de 104,2 milions d'euros el primer

El Banco Popular va registrar un benefici net de 104,2 milions d'euros el primer trimestre de 2013

trimestre de 2013, xifra que suposa un augment del 4% respecte el mateix període de 2012, segons dades de la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV). Una part dels beneficis deriven del sector militar, ja que, segons denunciïn organitzacions com Setem o el Centre d'Estudis per la Pau JM Delàs, el Banco Popular es troba entre les 42 entitats financeres que donen suport financer al complex militar industrial. ◀

de Millet i Maristany, Fèlix Millet i Tusell, està imputat en el cas Palau per un delictes d'estafa, falsedat documental, apropiació indeguda i malversació, amb peticions elevades de presó.

Lluís Valls Taberner era conegut dins el sector com *l'últim magnífic de la banca*. Durant 32 anys, *el magnífic* va multiplicar el benefici del banc per 166 i, per fer-ho, va formar tàndem amb el seu germà Xavier. Ambdós van estar vinculats, des del primer moment, els anys 50, amb la creació i el desenvolupament d'un incipient Crèdit Andorrà. La seu central de l'Opus es trobava a Roma, fet que, segons explica l'exmembre de l'Opus Dei Alberto Moncada al llibre *Història oral del Opus Dei*, va conduir l'Obra a crear el grup andorrà per facilitar l'enviament de diners. L'aleshores director del Crèdit Andorrà, Rafael Termes, posteriorment va ser conseller delegat del Banco Popular.

El vicepresident de l'entitat, Lluís Herrando Prat de la Riba, és germà del vicari regional de l'Opus Dei

Des que Àngel Ron va substituir Lluís Valls Taberner, el 2004, s'ha produït un desmarcatge explícit. Ron, quan va aterrar al càrrec, ho va voler deixar clar: "L'Opus Dei no influeix per res i dubto que hagi influït (en la gestió) en el passat". És cert que, a diferència d'anteriors presidents del banc, Ron -aparentment- no manté cap vincle amb l'Opus, però treballa al Popular des de 1984 i, per tant, coneix part de les tres dècades

amb Lluís Valls Taberner al capdavant. Actualment, per exemple, el vicepresident de l'entitat, Lluís Herrando Prat de la Riba, és germà del vicari regional de l'Opus Dei.

BANCO PASTOR

Xavier Nevado Bosch va signar una hipoteca per valor de 284.000 euros amb el Banco Pastor l'any 2005, però, ara, el seu cas està en mans del Banco Popular. La seva companya es va suïcidar pocs mesos després de sol·licitar el préstec i la seva filla va passar a heretar el 50%

del deute contret. Des de 2005, ha tornat 106.000 euros al banc, però, a partir de 2013, ja no ha pogut pagar. Tot i que va entaular diverses negociacions a través d'Ofideute, Caritas Diocesana i l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, no va obtenir cap solució. Nevado lamenta que l'actitud del Banco Pastor, l'actual Banco Popular, sempre ha estat la mateixa: "Reclamar el deute mitjançant cartes o trucades telefòniques de l'empresa EOS Spain". Nevado denuncia que el valor de subhasta de l'habitatge és de 447.278,70 euros. Si el banc se l'adjudica pel 60%,

Una hipoteca en iens

Un dels compromisos que va arrencar la PAH al Banco Popular va ser solucionar les hipotèques multidivisa. Tot i que l'entitat bancària assegura que només representen el 0,4% de la seva cartera creditícia, la PAH ha topat amb més d'un cas. Precisament, el mes de juny, es va dur a terme una acció coordinada de les PAH catalanes per ocupar un vintena d'oficines del Banco Popular en solidaritat amb dues persones: Lupe -que finalment ha aconseguit un acord amb l'entitat- i Jose Antonio López, afectat per una hipoteca multidivisa.

La crua realitat de Jose Antonio López és que va contractar una hipoteca de 390.000 euros el 2007 i, ara, segons el Banco Popular, en deu 590.000. La multidivisa és un producte que es troba a cavall entre el producte bancari i el d'inversió, ja que, des que es constitueix la hipoteca, es converteix en un derivat financer que es regeix per la fluctuació aleatòria del valor d'una divisa, en la majoria dels casos, els iens japonesos. Es calcula que, a tot l'Estat espanyol, més de 30.000 famílies la van contractar. Tot i que es va comercialitzar entre 2004 i 2008, gran part de les multidivises -segons l'advocat del Col·lectiu Ronda Oscar Serrano- es van concedir durant els dos darrers anys, quan les entitats ja sabien que l'euro es devaluaria respecte al ien i, per tant, el capital del préstec es dispararia.

Tot i així, l'any 2007, el Banco Popular va aconsellar a Jose Antonio López que contractés una hipoteca multidivisa. Segons Serrano, "no s'informava sobre el risc de canvi" i, a més, contradia l'article 1753 del Codi Civil, que, en relació amb el préstec dinerari o mutu, ordena que: "Qui acull en préstec diners o una altra cosa fungible n'adquireix la propietat i està obligat a tornar al creditor el mateix de la mateixa espècie i qualitat". Ronda ha aconseguit dues sentències de nul·litat total del contracte i la negociació d'un nou préstec substitutiu, però, fins ara, el Banco Popular ha rebutjat solucionar el cas de Jose Antonio.

Jose Antonio López va contractar una hipoteca de 390.000 euros el 2007 i, ara, segons el Banco Popular, en deu 590.000 / ROBERT BONET

AIXÍ ESTÀ EL PATI

LLIBERTATS // UN ESTUDI DEL CENTRE DELÀS D'ESTUDIS PER LA PAU ANALITZA LA POLÍTICA D'AJUDES DE LA GENERALITAT A LES 35 EMPRESSES MILITARS CATALANES ENTRE 2002 I 2011

18,9 milions en subvencions per la indústria militar catalana

Celia Castellano Aguilera

@17Mn

La majoria de la població ho desconeix, però, a Catalunya, hi ha 35 empreses que dissenyen, fabriquen i distribueixen components i tecnologies per armament que acaba en mans d'exèrcits de tot el món. La petita indústria militar catalana, que dona feina a 478 persones i factura 124 milions d'euros anuals, està subvencionada per la Generalitat, que entre el 2002 i el 2011

Durant les dues legislatures del tripartit, es van atorgar 17,1 milions: 6,3 durant el mandat de Pasqual Maragall i 10,8 durant el de José Montilla

va abocar-hi 18,3 milions d'euros públics. Aquesta xifra s'enfila als 62,6 milions si tenim en compte les subvencions rebudes per Nissan, subministradora de vehicles de l'exèrcit espanyol. Les dades van ser revelades el mes de juny per un informe de Pere Ortega, del Centre Delàs d'Estudis per la Pau. Ortega només va comptabilitzar les subvencions que van rebre les empreses ubicades a Catalunya -no es disposa de dades de les empreses espanyoles amb seu catalana- a través de la Direcció General d'Indústria -antiga Secretaria d'Indústria i Empresa- i el Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarials (CIDEM).

18,6 MILIONS EN NOU ANYS

Les 35 empreses catalanes, la majoria

de les quals estan lligades a l'enginyeria i l'aeronàutica, representen una part molt minsa de la producció que es fa al conjunt de l'Estat espanyol: un 1,9% de la producció estatal i tan sols un 1,6% de l'ocupació laboral. Segons l'informe sectorial d'indústria aeroespacial de 2013, elaborat per l'Ajuntament de Barcelona, Catalunya abasta un 5% d'aquesta indústria (xifra que el Delàs redueix al 2%), davant el 60% de Madrid, el 15% d'Andalusia o el 15% del País Basc.

La baixada de la facturació provocada pels efectes de la crisi en un dels principals clients d'aquestes empreses, el Ministeri espanyol de Defensa, no ha afectat el ritme de les ajudes de la Generalitat, que s'ha mantingut força estable. Entre l'any 2002 i el 2011, les empreses van rebre 18,6 milions d'euros -62,6 si hi comptem Nissan-, xifra que dobla les ajudes rebudes al llarg dels anys 90. Durant

el període estudiat pel Centre Delàs, que correspon, gairebé totalment, a les dues legislatures del tripartit, es van atorgar 17,1 milions: 6,3 durant el mandat de Pasqual Maragall i 10,8 durant el de José Montilla.

Deu de les empreses catalanes d'armes formen part del hòlding EADS

LA INDÚSTRIA CATALANA D'ARMES

Deu de les empreses catalanes d'armes s'agrupen al hòlding EADS (*European Aeronautic Defence and Space company*), que integra companyies centrades en l'enginyeria, l'aeronàutica, l'electrònica i la mecànica militar: Aritex Cading, CIMSA, GTD Sistemas de Informació, Gutmar, Indra Espacio, Industrias Puigja-

ner, Mier Comunicaciones, Rucker Lypsa, SENER i Serra Soldadura. El 2009, el hòlding va impulsar un projecte per crear un Centre d'Excel·lència d'Avions no Tripulats a Jaén, que va rebre el suport de la Generalitat. El centre, que s'està acabant de construir, acollirà "instal·lacions d'excel·lència" per experimentar amb el que es coneix com a *drones*, avions no tripulats usats pels EUA per fer *atacs selectius* a l'Afganistan i el Pakistan, que van provocar la mort de més de 700 persones només entre 2008 i 2009.

Les empreses que es dediquen a la fabricació d'armes són relativament escasses i predominen les que es dediquen a subministrar productes i serveis i les contractistes que comparteixen el vessant militar amb un de civil. Un cas notable és el d'Expal, empresa del grup Maxam, l'antiga Unió Española de Explosivos. Maxam s'encarrega de la producció de material civil (explosius per a caça esportiva) i, a través de la seva filial Expal, fabrica bombes i projectils de diversos calibres adreçats a la indústria militar. En el passat, fabricava mines antipersones -prohibides internacionalment amb la signatura del tractat d'Otawa el 1999 pels seus efectes devastadors- i bombes de dispersió, prohibides des de 2008.

En el camp de les empreses de serveis que treballen per al Ministeri espanyol de Defensa, destaca Applus, una multinacional dedicada a la certificació d'automòbils i a l'assistència tècnica. El 75% de les accions d'aquesta empresa pertanyen a Carlyle Group -corporació de capital risc amb seu als EUA que la va comprar el 2008- i el 25% restant a empreses i entitats financeres catalanes com el RACC, Unnim-BBVA i Catalunya Banc. Applus, que té el 50% de les estacions d'ITV de certificacions d'automòbils, és contrac-

Nexter Systems treballa amb l'aeronàutica GTD en la construcció d'un nou vehicle blindat de rodes 8x8

Nom: Centre Tecnològic per la Indústria Aeronàutica i l'Espai
Diners rebuts: 4.911.728 euros
Activitat: investigació aeronàutica
Ubicació: Viladecans

Nom: Gutmar
Diners rebuts: 2.027.467 euros
Activitat: càpsules per a projectils i trens d'aterratge
Ubicació: L'Hospitalet de Llobregat

Nom: SENER
Diners rebuts: 1.777.745 euros
Activitat: enginyeria, intel·ligència i sistemes de precisió.
Ubicació: Barcelona

Nom: GTD
Diners rebuts: 1.732.989 euros
Activitat: aeronàutica, enginyeria de sistemes (obusos i fragates).
Ubicació: Barcelona

Nom: Serra Soldadura
Diners rebuts: 1.511.235 euros
Activitat: soldadures especials, estructures d'avió i fabricació d'ales.
Ubicació: Barcelona

Ajudes de la Generalitat de Catalunya a empreses relacionades amb la producció militar

tista de Navantia, a qui certifica bucs de guerra i submarins S-80. Darrere Carlyle Group, hi trobem la família Bush, la família Bin Laden, especuladors com George Soros i també l'exprimer ministre britànic John Major, l'exsecretari d'Estat dels EUA James Baker o el germà de l'ex-president francès Nicolas Sarkozy, que és president del grup.

AERONÀUTICA MILITAR

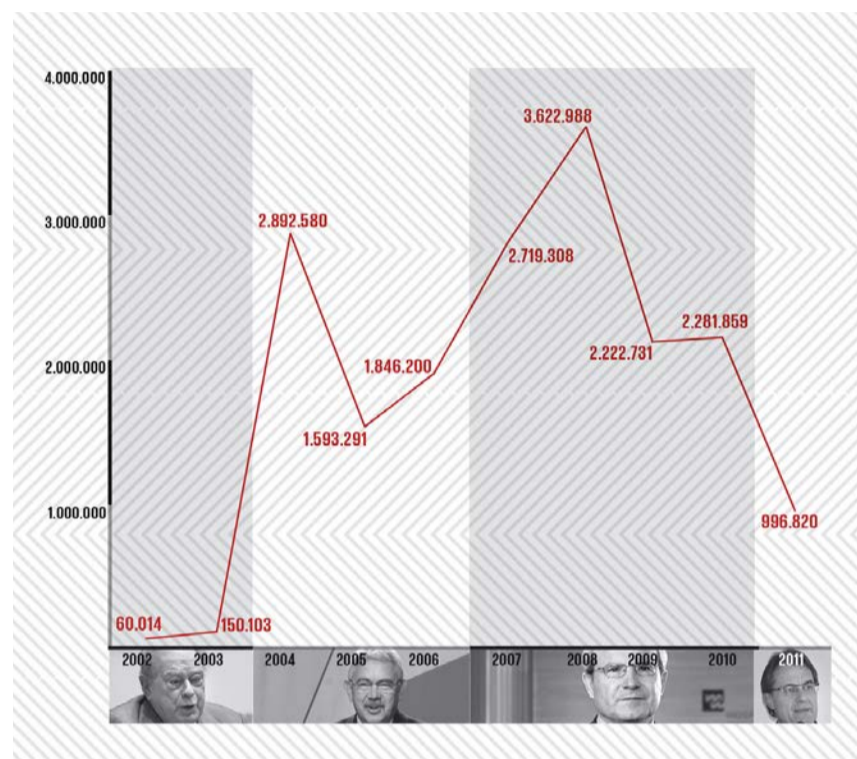
Des de l'any 2000, les institucions s'han esforçat per estructurar un pol d'aeronàutica a Catalunya a través de dos grans projectes: l'Associació Barcelona Aeronàutica i de l'Espai (BAIE) i la construcció del Centre Tecnològic per a la Indústria Aeronàutica i de l'Espai (CTAE).

L'excalde de Barcelona Joan Clos va donar l'impuls, el 1999, per crear una plataforma integrada per diverses empreses vinculades a l'aeronàutica, la BAIE, per assentar el sector a Barcelona. La iniciativa va comptar amb el suport de la Generalitat, el Ministeri espanyol de Ciència i Tecnologia i els ajuntaments de Barcelona, Sabadell, Reus, Badia del Vallès i el Prat de Llobregat (tots amb aeroports), així com de la UAB, la UB i la UPC, que manté línies de recerca universitària amb indústries relacionades amb l'aeronàutica militar com EADS, Sener i Indra. El president de BAIE és Fernando de Caralt, exdirector de Construcciones Aeronáuticas SA i expresident de l'Asociación Española de Fabricantes de Armamento y Material de Defensa y Seguridad, la patronal del sector d'àmbit espanyol. Actualment, Caralt també és el gerent de CIMSA, empresa del sector aeronàutic amb una producció dedicada a la indústria militar entre un 50% i un 70%, segons dades del Centre Delàs.

L'altre impuls, juntament amb BAIE, va ser la creació del CTAE. En aquest àmbit, un projecte que va fracassar perquè cap empresa no es va voler ubicar a l'emplaçament proposat, va ser la crea-

ció d'un Parc Aeroespacial i de Mobilitat per a Catalunya, que es preveia ubicar a Viladecans i estava impulsat per BAIE, la UPC, AENA, la Caixa, el Banc Sabadell, la Generalitat i els ajuntaments esmentats abans.

Pel que fa al món estrictament empresarial, cal destacar l'aeronàutica GTD, dedicada a produir components per a avions de combat. Actualment, pretén fabricar -juntament amb la francesa Nexter Systems- 300 unitats del vehicle blindat de rodes 8x8. A la seva pàgina web, l'empresa emfatitza "els bons resultats" que està donant per a l'exèrcit francès el vehicle d'on prové el 8x8, el blindat de combat d'infanteria (VBCI). L'armada francesa l'usa a l'Afganistan i, anteriorment, s'ha utilitzat a Mali i al Líban. El nou vehicle s'ha ofert a l'exèrcit de terra espanyol per un valor de 1.300 milions d'euros. El ministeri encara no ha obert el concurs. ◀

Font: Direcció General d'Indústria i Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial

Una indústria per generar deute i dèficit públic

Les administracions públiques justifiquen els ajuts a empreses d'armament perquè consideren que treballen en sectors d'alta tecnologia que, suposadament, fabriquen productes molt competitius. No obstant això, no s'ha demostrat que el material militar repercuteixi favorablement al mercat civil com a bé productiu, ja que no té valor de canvi. Segons afirma Pere Ortega a l'informe del Centre Delàs, les armes comporten una disminució de l'economia productiva pública i "generen un efecte inflacionista sobre les economies dels estats, ja que la despesa que ocasionen a les arquies públiques no es compensa amb ingressos, sinó que produeix endeutament i dèficit públic". No obstant això, la despesa militar espanyola va arribar a l'1,8% del PIB el 2012 i va suposar un 5,18% dels pressupostos generals de l'Estat. En total, segons un altre informe del Centre, *La Insoportable Deuda militar de España*, la despesa militar de 2012 va ser de 769 milions d'euros. Cal recordar que l'Estat espanyol té un deute públic del 92,21% del PIB.

Entre 1990 i 2008, la indústria d'armes espanyola ha rebut 50.000 milions d'euros en inversions. Tot i que, el 2013, la inversió pública ha disminuït als 557 milions, el Ministeri de Defensa ha signat contractes per un valor de 30.728,51 milions d'euros pels pròxims anys. Cal no oblidar el paper que han tingut les entitats financeres en tot plegat. El setembre de 2012, es va aprovar un crèdit no previst de 1.782 milions d'euros per a l'adquisició de nou armament i, enguany, Defensa pretén demanar un nou crèdit de 1.000 milions d'euros. Segons el Centre Delàs, 42 entitats financeres espanyoles i estrangeres han finançat 30 empreses d'armament espanyoles i han destinat 1,3 milions d'euros al sector entre 2007 i 2011. Una recerca de 2011 del Centre d'Investigació Profundo per a l'ONG SETEM revela que, entre els bancs que financen armes assiduament, hi ha cinc entitats catalanes: Banc Sabadell, la Caixa, Bankia -que ha absorbit Caixa Laietana i Bancaja-, CatalunyaCaixa i la Banca March. C.C.

Nom: Mier Comunicaciones
Diners rebuts: 1.465.102 euros
Activitat: comunicacions per satèl·lit, microones de ràdio i televisió.
Ubicació: la Garriga

Nom: Indra Espacio
Diners rebuts: 1.451.876 euros
Activitat: sistemes de tir, informació, electrònica i aeronàutica.
Ubicació: Barcelona

Nom: Gas Gas Motos
Diners rebuts: 915.875 euros
Activitat: motocicletes per les forces armades.
Ubicació: Salt

Nom: CIMSA
Diners rebuts: 677.775 euros
Activitat: paracaigudes militars, estabilització per torpedes.
Ubicació: les Franqueses del Vallès

Nom: Industrias Puig Janer
Diners rebuts: 619.270 euros
Activitat: mecànica de precisió, ogiva de projectils.
Ubicació: Polinyà

Crisi i alternatives de canvi

Pere Ortega

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

@La_Directa

La profunda crisi econòmica dels darrers anys ha estat acompanyada, a Catalunya i a Espanya, d'una crisi política producte d'una corrupció prou generalitzada dels dos principals partits polítics que han governat l'Estat. Una crisi que ha afectat la corona, el Tribunal Constitucional i les lleis que regulen el sistema electoral i el finançament dels partits.

Així, tot l'anomenat Estat de les autonomies s'ha vist afectat i, en particular, Catalunya. Recordem que, el 2006, el Parlament català va aprovar, amb una majoria de dos terços, un nou Estatut d'Autonomia que representava un avenç notable en el reconeixement nacional, en els seus poders d'autogovern i de negociació bilateral amb l'Estat. L'Estatut va ser aprovat per les Corts Generals de l'Estat amb un text més restrictiu, que posteriorment va ser referendat pel poble català amb un 74% de vots. El text, però, va ser impugnat pel Partit Popular davant el Tribunal Constitucional, que, l'any 2010, va anul·lar diversos articles i en va interpretar d'altres de manera restrictiva, fet que va obrir una crisi política entre l'Estat central i Catalunya que encara avui perdura.

Aquesta combinació de fets ha accentuat la idea que el règim polític configurat durant els anys de la transició des de la dictadura franquista sembla esgotat, incapaç d'oferir un futur clar i esperançador a la ciutadania. Això ha fet que moltes veus comencin a parlar d'una segona transició política que configuri un nou procés constituent a escala estatal.

Però aquesta pertorbació política que afecta Catalunya i Espanya té una part que, sovint, no s'esmenta: l'agressió perpetrada pel sistema neoliberal, avui hegemònic al món. Un sistema que, si bé fins l'any 2007 només afectava els països empobrits, ara també afecta els desenvolupats i, de manera especialment greu, els països perifèrics i del sud d'Europa. Una agressió que ha comportat el desmantellament de tots els àmbits de l'estat social que havia costat tants sacrificis construir, l'àmbit educatiu, el sanitari i el d'altres tipus de prestacions socials.

/ PERE TUBERT

Aquesta situació té responsables polítics. Tot l'entramat polític que ha governant el món després de la guerra freda, conservador i liberal, que amb la submissió de la socialdemocràcia s'ha doblat a les directrius de les corporacions i les oligarquies, financeres o no, que amb un afany especulatiu sense límits han ocasionat la crisi actual. Un entramat polític que, a l'Estat espanyol, ha estat hegemònicitzat pel PSOE i el PP i, a Catalunya, per CiU.

En aquest context, els partits polítics d'esquerres i bona part dels moviments

socials han posat més l'accent en la crisi política que no pas en l'econòmica, com si aquesta no fos la causa del desgavell polític actual. Així, a Catalunya, darrere la demanda del *dret a decidir*, trobem la demanda de millores en el tracte fiscal, avui certament desigual i que alguns - injustament- qualifiquen de robatori per justificar la necessitat d'un Estat separat d'Espanya; però les oligarquies -tant catalanes com espanyoles- són les responsables de l'espòli a què han estan sotmesos els ciutadans d'una i altra banda de l'Ebre.

Però, si l'autodeterminació és un dret inalienable dels pobles que forma part de la tradició de l'esquerra, no és -ni de lluny- sinònim d'*independència* com alguns pretenen fer entendre. El dret a decidir vol dir diverses coses, escollir la forma d'autogovern, quin model d'Estat es vol construir en els àmbits econòmic, cultural i social i quines relacions polítiques es volen tenir amb l'entorn, de tipus federal, confederal, potser independent... però això últim, difícilment, perquè en l'etapa actual de globalització, tot està relacionat i Catalunya no es podrà permetre desconnectar-se d'Espanya i d'Europa, amb qui manté llaços molt estrets en tots els àmbits. Per tant, caldrà buscar formes de relació territorial, tant a la pell de brau com a la resta d'Europa o, com a mínim, amb els estats europeus més empobrits.

A més, la crisi econòmica ha comptat amb la col·laboració política dels partits esmentats, que ha permès expulsar 670.000 treballadors a l'atur a Catalunya (sis milions a l'Estat), fet que ha creat un enorme *exèrcit de reserva*; que ha abaratit el mercat de treball, ha desmantellat els drets dels treballadors i ha reduït i privatitzat al màxim tot el sector públic; que ha disparat el deute públic fins a límits impagables i ha creat una enorme hipoteca de futur, fet que obliga a esbrinar si part d'aquest deute és il·legítim i, per tant, a dur a terme una auditoria per conèixer la seva procedència i rebutjar el seu pagament. Una crisi financera, doncs, que també obliga a plantejar mesures per controlar el capital financer i recuperar la idea de creació d'una banca pública.

És clar que, per donar un tomb a l'hegemonia neoliberal que governa Catalunya i Espanya, es necessita una esquerra política que avui no tenim, però en la qual no podem deixar de somiar. Un projecte polític que s'hauria de construir a partir del que hi ha, els dèbils partits polítics d'esquerres i els moviments socials més vius, que -encara que dispersos- cal que s'agrupin per constituir-se en una alternativa de canvi real. ◀

PERSPECTIVA

Ferrer i Guàrdia o Gaietà Ripoll... però mai Samaranch

Jordi Martí Font

@La_Directa

El 1826, el valencià Gaietà Ripoll, nascut a Solsona i que exercia com a mestre a Russafa, va ser condemnat a la forca per la Inquisició per menjar carn el divendres, retirar el crucifix de l'aula on feia classe i no impartir la doctrina cristiana. Acusat d'heretge i maçó, el seu cos va ser cremat pels inquisidors. Aquest va ser el darrer assassinat religiós de l'Església catòlica. L'últim? No. Almenys n'hi hagué un altre, o molts més segons com ens ho mirem. Un altre que, per la seva transcendència, cal recordar i tornar a recordar. Si Gaietà era un mestre, Francesc Ferrer i Guàrdia era un pedagog, un pedagog que creia en els infants i els respectava com a persones.

L'Escola Moderna va ser un moviment pedagògic llibertari basat en uns principis completament allunyats de la pedagogia majoritària de l'època, sobretot de la que s'aplicava a les escoles religioses. Per Ferrer, la base de l'educació havia de ser racional i científica, sense tenir res a veure amb les explicacions místiques ni sobrenaturals pròpies de les escoles religioses. L'Escola Moderna situava el desenvolupament del caràcter de l'infant, basat en la voluntat i en l'equilibri entre el cap i el cos, al costat de la intel·ligència. La moral no podia ser la postració davant d'uns principis religiosos imposats a partir de la por, sinó un camí de respecte cap als altres a través del seu coneixement i de la solidaritat i tot, en consonància amb la psicologia dels xiquets i les xiquetes, que aprenien junts, sense separació per raons de sexe. Els càstigs estaven prohibits, especialment els físics, que eren la norma de les escoles religioses i d'altres, però també els premis, per no fomentar la competència. El fet de no fer exàmens ni separació per sexes situava l'Escola Moderna en un altre lloc en relació amb la resta d'escoles d'aleshores, però també amb moltes d'avui dia.

El 1909, la revolta antimilitarista que ha passat a la història amb el malnom de Setmana Tràgica (que nosaltres anomenarem Setmana Gloriosa o Setmana Roja, tal com deien els seus protagonistes

d'aleshores) va posar l'Església contra les cordes i, amb ella, el poder en general, econòmic, militar, polític... Desenes de milers de joves van deixar de ser enviats a l'escorxador de la guerra del Marroc per defensar els interessos de quatre famílies riques catalunyeses, mentre desenes d'edificis religiosos eren incendiats i l'espai urbà barceloní guanyava unes quantes places i, a la llarga, també alguna zona verda. L'excusa perfecta.

I també l'excusa perfecta per assenyalar culpables i fer net entre les files lliurepensadores d'esquerres, llibertàries, obreres, maçones i republicanes. Un bon moment per eliminar caps pen-

Si Gaietà era un mestre, Francesc Ferrer i Guàrdia era un pedagog, un pedagog que creia en els infants i els respectava com a persones

sants, qualsevol que els posés en dubte. Un bon moment per assenyalar Francesc Ferrer i Guàrdia com a culpable. Detingut i acusat de ser l'instigador de la revolta barcelonina, de res li serveix assegurar que s'havia passat els dies de la Setmana Gloriosa al seu mas d'Alella, aïllat de tot. Detingut el 31 d'agost, el 13 d'octubre de 1909 a les nou del matí, va ser afusellat al fossat de santa Amàlia de la presó de Montjuïc.

No importava que no hi hagués proves suficients. La Lliga Regionalista, Foment del Treball, l'Exèrcit i l'Església Catòlica, tots a una un cop més, van acusar Ferrer. *La Vanguardia*, *El Correo Catalán* o el setmanari *Cu-Cut!*, proper a la Lliga Regionalista, van estendre les acusacions. No cal que m'estengui sobre què era la Lliga, però, per a qui no ho sàpiga i en vulgui una explicació ràpida, li podria dir que era el partit més semblant entre els que hi havia al que avui és Convergència i Unió.

Ferrer no era catalanista, ni d'esquerres ni de dretes, no era catalanista. Ferrer, en l'àmbit nacional, si li haguéssim de donar una adscripció, podríem afirmar que era espanyol... a voltes nacionalista banal espanyol i altres una mica

més espanyol encara, tot i que ell es deia internacionalista... i, això sí, defensor de la llengua castellana en l'ensenyament dels infants, mai de la catalana. No cal amagar el que és obvi. Uns anys després, però, Puig Elies i el CENU van solucionar aquest error. Ferrer va ser defensat, en el moment del seu judici, per totes les esquerres europees i mundials i el seu nom va acompanyar els revolucionaris de tot el món, des del Mèxic insurgent de Zapata fins a la Ucraïna de Nestor Makhno, on nombroses escoles van adoptar el seu nom durant la revolució llibertària i independentista.

Per això, ara que la lliga regionalista de CiU i l'alcalde barceloní Trias volen dedicar un carrer al falangista Samaranch just al costat del que hi ha dedicat a Ferrer a Montjuïc, els recordem que, de feixisme, mai més i que queden molts Ripolls i Elies a qui dedicar carrers o avingudes, places o camins. ◀

/ LOURDES LAO

CANVI DE RUMB

Desobediència reformista: un fracàs

Àlex Ocete Mari

Estudiant de 2n de batxillerat

@La_Directa

Acabam de presenciar una mobilització històrica de la societat mallenca, una vaga indefinida que ha aixecat el poble de les Illes en peu de guerra contra els atacs d'un govern tirànic que pretén espanyolitzar i mercantilitzar les nostres vides. Paralitzar el sistema educatiu durant tres setmanes es diu ràpid... i és que el fet que la Conselleria d'Educació hagi hagut de recular ja és una petita victòria. Però quan veim que, després d'una manifestació multitudinària de més de 100.000 persones, la vaga ha quedat suspesa sense que el Govern hagi cedit, ens adonam que qualque cosa ha fallat.

La suspensió de la vaga es va presentar com un acte de seny amb el Govern i un acte de responsabilitat amb l'alumnat. Almenys, això és el que volgué fer veure l'esquerra més reformista. Dins el moviment, ha calat l'estranya idea que, si el govern no vol recular, hem de cedir nosaltres, ja que el govern veurà el nostre seny i cedirà. Per tant, si, per exemple, ens desautoritzen una concentració, no hi hem d'anar, ja que seriem tractats de violents per desobeir. I aquí rau el problema, no es pot fer un acte de desobediència com una vaga indefinida i voler jugar, al mateix temps, dins els paràmetres del sistema. La llei, com a sistema de protecció de les classes dominants, juga en contra nostra i, per tant, si es respecta i no s'exerceix una pressió real sobre el govern, no es pot esperar res més que la desesperançadora suspensió d'aquesta vaga. Per altra banda, la responsabilitat real amb l'alumnat no era una altra que

No es pot fer un acte de desobediència i, al mateix temps, jugar dins els paràmetres del sistema

resistir, per això entenc que aquesta aturada no ha tingut altra intenció que evitar el desgast i la descohesió de la comunitat educativa i reprendre forces per continuar la lluita.

Els sindicats majoritaris s'han dedicat, en tot moment, a llevar contundència a la resposta política presa per l'Assemblea de Docents, ja sigui posant traves a la vaga indefinida inicialment i volent adquirir el protagonisme posteriorment, calant-hi el seu discurs o negant que es tractés, expressament i per definició, d'una vaga política. Però el que ha fet més mal ha estat la consigna de combatre únicament les reformes, quan el veritable problema és el sistema educatiu en si. ◀

IMPRESSIONS

CARTES

Envieu les vostres cartes a: cartes@setmanaridirecta.cat per correu postal a: **Riego 37, bxos esquerra. 08014 Barcelona.** L'extensió màxima de les cartes és de 1.000 caràcters (amb espais) i han de portar signatura, localitat i contacte.

Impagament del deute, una obligació ètica i moral

 Daniel Blasco Marco
Barcelona.

Tal com anunciaven diversos mitjans de comunicació el 30 de setembre passat, el deute de l'Estat ja ha superat el bilió d'euros, és a dir, el 100% del PIB nacional. Això, que vol dir que continuaran imposant-nos reduccions de partides socials per afrontar els pagaments del deute, demostra que totes les mesures a les quals ens han sotmès els nostres governants no han fet més que agreujar un problema que ja ha traspas-

sat el teixit de l'estrictament econòmic i ha afectat el social i l'humà. La majoria de la població continuem patint l'ofec del deute, mentre els nostres governants prossegueixen amb les seves receptes, sens dubte, ineficaces amb la majoria i eficients amb els interessos capitalistes d'uns pocs. I en aquest panorama d'injustícia social que ens estan imposant, només certes veus dissonants amb l'establishment polític i econòmic ens parlen de l'impagament d'aquest deute com una necessitat per trencar amb el cercle pervers que ens esclavitzava al poder financer i per obrir un horitzó a un altre model econòmic. Però, tenint una població que, segons un estudi recent d'Intermón, registra un 26% de pobresa, amb perspectives futures d'arribar a un 42% el 2025, no ens quedem curts i parlem de l'impagament del deute no només com una necessitat, sinó com una obligació ètica i moral amb la població. ◀

PENSEM

Bòreas la bufa marró

Roger Suso
 @eurosuso

Éra considerat el més violent de tots i el seu buf portava el fred hivernal a la terra. Es tractava de la tramuntana. La bufava Bòreas, el déu del vent del nord. Una divinitat que tenia serps en comptes de peus. Tot encaixa. L'ou de la serp torna a donar fruits. Avui, la veritable serp catalana és la del Casal Tramuntana, sortida d'un ou covat entre Itàlia, Grècia i Alemanya. Un vent que ens arriba de l'altra banda del Pirineu, entre la Casa Pound, l'Alba Daurada i els Nacionalistes Autònoms, i que canvia la pell dins la PxC d'Anglada, però al barri barceloní del Clot. L'estratègia del camaleó: ocultar una ideologia neofeixista, xenòfoba i antiantifeixista darrere ofertes d'oci, música, esports i defensa

de la pàtria. Una serp que va creixent i no fa olor de naftalina. Deixa enrere els caps-rapats, les caçadores bomber, les camises Lonsdale i les botes militars que es veuen allà on va Espanya en Marcha o el Frente Joven Español per vestir Thor Steinar o roba del Pull&Bear. Com Bòreas, que es transformà en cavall. Espanya en Marcha encara es troba lluny de ser el referent aglutinador de l'extrema dreta espanyola: el PP li passa la mà per la cara. Però ull al Principat, el vent marró del Casal Tramuntana impacta contra el PP i C's, principalment, i va farcint la PxC, fet que pot deixar glaçada més d'una persona. Als militants d'altres grupscles de la ultradreta catalana, també se'ls emporta el vent i acaben al local del Clot. Si el vent s'arria, fort, sempre fa mal: en aquest temps, els desperfectes són considerables i la serp ja comença a cavalcar. ◀

COM S'HA FET

Houston, Houston, tenim un problema! Des de fa deu dies, la nostra pàgina web està patint l'atac d'una organització espanyola d'extrema dreta contra portals d'informació crítica. L'acció s'ha fet a través del sistema d'atac de denegació de serveis (DDoS). En el punt àlgid, 34.000 ordinadors d'arreu del món han bloquejat l'entrada a les webs. Ara per ara, treballem per trobar-hi una solució definitiva. Així doncs, us demanem disculpes per les dificultats d'accés a Directa.cat d'aquests dies.

Però, no tot són males notícies! El 20 d'octubre, vam celebrar l'assemblea de corresponsalies a Girona, on ens vam assabentar del naixement de *L'Ariet*, el nou portal de comunicació crítica de les comarques gironines, amb qui, ja de bon principi, hem establert vies de col·laboració. Salut i molts d'ànims, que tot està per fer, gent! També volem donar la benvinguda a l'Isa -que s'incorpora a coordinar *Impressions* amb l'Adrià- i agrair la feina feta al Blai, que, després de cinc anys, deixa de coordinar l'Àrea de Comunicació i Difusió de la Directa. Gràcies per tot, mestre!

EL RACÓ IL·LUSTRAT

/PITU PITARCH

PITU PITARCH

FE D'ERRADES

- Recep Tayyip Erdogan és el primer ministre turc i no pas el president, com dèiem la setmana passada a l'avantítol de l'article sobre la recent reforma legislativa anunciada pel govern de la república eurasiàtica.

Edita: Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
Dipòsit Legal: G1528-2005

C. Riego núm. 37 baixos esquerra, 08014 Barcelona
www.directa.cat
directa@setmanaridirecta.cat
Tel: 935 270 982 // Mòbil: 661 493 117

 LICÈNCIA CREATIVE COMMONS
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Sou lliure de copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra amb les condicions següents:

 Reconeixement. Heu de reconèixer el crèdit de l'obra de la manera especificada per l'autor o el licenciadador.

 No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra amb finalitats comercials.

 Sense obres derivades. No podeu alterar, transformar o generar una obra derivada d'aquesta obra.

Quan reutilitzeu o distribuiu l'obra, heu de deixar ben clars els termes de la seva llicència. // Algunes d'aquestes condicions poden no aplicar-se si obteniu el permís del titular del dret d'autor. El dret derivat d'us legítim o qualsevol altra limitació reconeguda per la llei no queda afectada per l'anterior. // Aquesta publicació té una llicència Creative Commons Attribution-NoDerivs-NonCommercial. Per veure una còpia d'aquesta llicència visiteu: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/> o envieu una carta a Creative Commons, 559 Nathan Abbot Way, Stanford, California 94305, USA

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. El setmanari Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

ÀREES DE TREBALL DE LA DIRECTA

redaccio@directa.cat — edicio@directa.cat — fotografiadirecta@directa.cat
audiovisuals@directa.cat — il.lustracio@directa.cat — administracio@directa.cat
subscripcions@directa.cat — distribucio@directa.cat — publicitat@directa.cat

QUI SOM?

Font **Així està el pati** Jesús Rodríguez i Manu Simarro **Impressions** Adrián Crespo i Isa Benítez **Quaderns d'Illacrua** quadernsillacrua@directa.cat **Roda el món** Oriol Andrés i Roger Suso **Expressions** Anna Pujol Reig, Mireia Chavarría i Àlex Vila **Poca Broma** Rafael Morata **Barri Internet** Hibai Arbide, Gala Pin i Josean Llorente **Agenda** Arnau Galí **La indirecta** Àlex Romaguera **FOTOGRAFIA** Robert Bonet **IL·LUSTRACIÓ** Núria Frago **CORRECCIÓ** Laia Bragulat **EDICIÓ** Marc Iglesias **COMPAGINACIÓ** Elisa Bascón **PUBLICITAT** Anna Pujol Reig **DIFUSIÓ** Blai Lindström **SUBSCRIPCIONS I DISTRIBUCIÓ** Lèlia Becana **ADMINISTRACIÓ** Karminha **PROGRAMACIÓ WEB** Projecte Ictineo **DISSENY GRÀFIC** Jose Téllez, Sergio Espin i Núria Ribes

REDACCIÓ Estirant del fil David Bou i Marc

CORRESPONSALIES

BAIX LLOBREGAT: baixllobregat@directa.cat
BERGUEDA: bergueda@directa.cat
BARCELONÈS NORD: barcelonesnord@directa.cat
EL CAMP: elcamp@directa.cat
GIRONA: girona@directa.cat
L'HORTA: horta@directa.cat
MANRESA: manresa@directa.cat
MARESME: maresme@directa.cat
MENORCA: menorca@directa.cat
OSONA: osona@directa.cat
RIPOLLÈS: ripolles@directa.cat
SABADELL: sabadell@directa.cat
SOLSONÈS: solsones@directa.cat
TERRASSA: terrassa@directa.cat
TERRES DE L'EBRE: terresebre@directa.cat
TERRES DE PONENT: terresponent@directa.cat
VALLÈS ORIENTAL: vallesoriental@directa.cat

AQUEST NÚMERO S'ENVIA A IMPREMTA EL DIA 8

Desmuntant el tricentenari

Últimament, el govern de la Generalitat de Catalunya està donant molt ressò públic a la commemoració dels fets de 1714 i el setge de Barcelona, fent-la servir com a eina per a una “projecció de futur”. A pesar de tota la publicitat i de tots els actes que s’han organitzat des de les institucions, en cap moment nos’ha explicat quin tipus de relació és la que s’estableix entre els reclams de 1714 i els actuals, ni tampoc quina és la perspectiva des de la qual es pretén enfocar políticament la commemoració. Ens aproximem al context històric de la Guerra de Successió per desmuntar les commemoracions del tricentenari.

Núria Martí
afons@directa.cat

Sentim a parlar molt de 1714 i del setge de Barcelona, però, en quin context històric es van produir aquests fets? La Guerra de Successió va ser un conflicte armat que disputava el tron espanyol entre els Borbons i els Habsburg. Al cap d’un any de l’inici del regnat de Felip V, primer borbó a la monarquia espanyola, van començar les tensions exteriors i interiors. Les primeres, les va encetar Anglaterra, temerosa del poder que podria acumular una unificació entre Espanya i França, i que va buscar com a aliats els holandesos i els austríacs presentant un nou pretendent a la corona de l’antiga dinastia Habsburg, l’arxiduc Carles III. Per altra banda, l’oligarquia catalana va començar a tenir por de perdre les institucions pròpies, pel caràcter centralista de la política borbònica, i que això li fes perdre el poder polític i social de què gaudia. La unió d’aquestes dues tensions va provocar el suport català a la proposta de l’arxiduc Carles. D’aquesta manera, va començar, el 1705, una guerra de diversos fronts.

L’any 1711, un nou problema es va introduir en el conflicte. L’arxiduc Carles es va veure com a successor al tron Habsburg, ja que entreveia la possibilitat d’encapçalar una potència molt gran i potent. Entre 1713 i 1714, Anglaterra va pactar amb França i Holanda per posar fi a la part exterior de la guerra i va retirar les tropes que protegien Catalunya. Per altra banda, el poble català portava massa temps resistint les tropes franceses per abandonar aquella guerra de la mateixa manera. Finalment, l’11 de setembre de 1714, Barcelona va capitular i, així, va acabar la guerra. Les conseqüències van ser desastroses: es va posar en pràctica un autèntic terrorisme militar; es van perdre les institucions, els drets i les llibertats; es va sotmetre el poble a condició de colònia ocupada amb tropes militars;

els impostos establerts van demarcar la població. A més, es va negar a Barcelona el seu poder cultural: la universitat va ser clausurada per evitar futures revoltes i es va traslladar a Cervera, localitat que havia demostrat afecte i fidelitat al règim borbònic des d’un bon principi; això sí, l’únic que s’hi podia impartir era escolàstica i teologia.

A l’hora de parlar de la Guerra de Successió, cal tenir present que va ser l’oligarquia dominant la que va encoratjar els sectors populars a participar en el conflicte armat, ja que era l’únic estrat amb formació i també el que tenia més interessos econòmics a perdre, tot i que, al final, l’esclavatge el va patir el poble. Un altre detall fonamental és la inexistència, en

En la Guerra de Successió, no es pot parlar d’un bàndol espanyolista i un de catalanista; tampoc no es pot parlar de nacions i nacionalismes tal com els entenem avui

aquell context, de pàtries ni nacions; i tampoc d’estats ni nacionalismes. Ni Espanya ni Catalunya es concebien com l’element polític que són actualment, per tant, no es pot parlar de bàndols espanyolistes o catalanistes. Faltaria més d’un segle per poder utilitzar aquests termes en clau contemporània.

El tricentenari institucional

El govern català actual practica una política commemorativa molt activa dels fets de 1714 i elogia la força i el reclam de la revolta popular que va omplir els carrers catalans. Però aquesta mitificació de la revolta, que

Quaderns d'Il·lustració 168

DIRECTA 335
23 d'octubre de 2013

IL·LUSTRACIÓ:
Raul Soría

MIRALLS

Rosalý Finscué:

“No volem les presons per als que han comès errors”

pàg. 4 i 5

TRANSFORMACIONS

Xarrad, la xarxa civil de vigilància radioactiva

pàg. 6 i 7

arriba fins al punt que, des de les institucions actuals, s'anima a reprendre un cert aire combatiu, resulta paradoxal: aquest mateix govern és el que no dubta a aplacar qualsevol revolta popular actual o qualsevol manifestació o expressió de descontent amb les forces de seguretat de l'Estat.

Un altre dels elements que pren molta importància en el discurs institucional del tricentenari és la necessitat de recuperació dels drets, les llibertats i les institucions perdudes. La relació que es fa entre les institucions passades i la llibertat de Catalunya només té sentit des del punt de vista dels sectors dirigents que comandaven aquestes institucions, ja que el poble tan sols podia seguir les directrius ordenades, vinguessin d'on vinguessin. En aquella època, es defensava un sistema pactista, en què el monarca no pogués imposar directament els seus mandats a la regió catalana, sinó que hagués de pactar les mesures implantades amb l'oligarquia. Si aquestes mesures beneficiaven més o menys el poble no es tenia massa en compte.

-
El govern català actual mitifica la revolta de 1714, però, paral·lelament, no dubta a aplacar qualsevol protesta social
-

Per altra banda, caldria preguntar-se quines de les institucions passades es pretenen recuperar actualment i amb quina finalitat, així com quin paper jugarien en la política i en la societat actuals. Si aquest fos un dels

reclams a posar en pràctica, el més necessari seria una formació educativa a la societat, a l'abast de tothom. Ara per ara, per conèixer la història i la funció d'aquelles institucions, només és possible dirigir-se a un manual d'història especialitzat.

Una projecció de futur

Tot i que ja fa uns quants anys que es gesta, sembla que la commemoració del tricentenari ha aparegut sobtadament de la mà de la polèmica independentista que el govern de Catalunya formula actualment. Així, una gran quantitat dels actes commemoratius s'han celebrat un any abans del que tocava, coincidint amb la mobilització de l'Onze de setembre d'enguany, que ha suscitat tant debat i ha

/ROUSE

atret tanta gent. Des de les institucions, s'esmenta que el recordatori i la presa de consciència dels fets de 1714 ajudaran a formar una "projecció de futur" més bona i es comparen els reclams d'aleshores amb els actuals. Aquesta comparació té força joc polític, ja que pot contribuir a incrementar el suport a alguns partits, però, si s'observa detalladament, el símil fa aigües. Certament, Catalunya reclamava llibertat i furs –reivindicació que podria semblar nacional–, però, com ja hem vist, es tractava d'uns idearis burgesos que no perseguïen altra cosa que un pacte directe amb la monarquia, a la qual es donava suport. D'altra banda, es defensava Espanya com a unitat política, amb el poder repartit i on el diàleg fos l'única

opció de govern. Actualment, s'intenten reafirmar uns ideals que no van existir i que no es poden extrapolar a la situació actual.

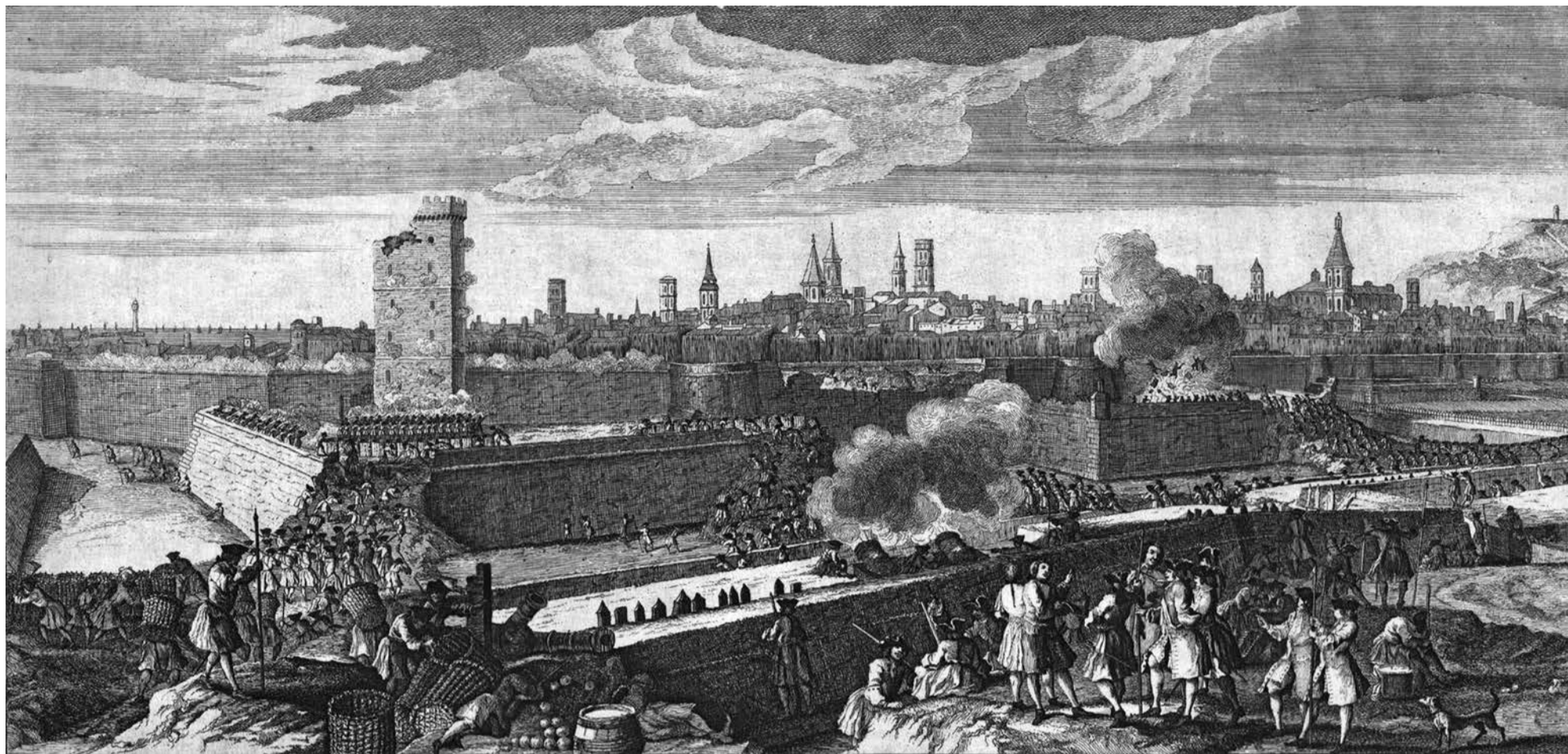
El centre d'aquest discurs és la queixa davant les mesures aplicades després de la caiguda de 1714, és a dir, davant les conseqüències que va haver de suportar el poble. Una d'aquestes conseqüències, que el govern català actual no esmenta mai, va ser l'aplicació del cadastre, un impost que va

-
A principi del segle XVIII, Catalunya reclamava llibertat i furs, però a partir d'un pacte amb la monarquia i de la defensa d'Espanya com a unitat política
-

sagnar les rendes catalanes durant anys i que, possiblement, va ser la pitjor mesura de càstig que es podia imposar. El cadastre gravava diferents tipus de rendes directes. Actualment, continua existint com a tal, però amb altres noms: IRPF, IBI, impost sobre el patrimoni, impost de successions, etc. Caldria preguntar-se si aquesta és la idea de futur que té el govern de Catalunya.

La cultura proliferant

La celebració del tricentenari de 1714 no només ha generat controvèrsies i polèmiques històriques i polítiques, sinó que també ha contribuït a l'aparició d'expressions culturals, sobretot literàries (i fins i tot un musical). Aquest és un aspecte que cal destacar,

ja que, ara mateix el món de l'educació i la cultura està patint unes retallades pressupostàries greus, que no permeten que hi hagi una producció forta.

A les prestatgeries de qualsevol llibreria, trobem una immensa quantitat de títols i autores noves que teoritzen i expliquen la Guerra de Successió i la seva extrapolació al present. Llibres per a tots els públics (per exemple, per explicar el setge de Barcelona a infants) i també per a tots els gustos (des de novel·la històrica o fantàstica fins a assajos o volums amb un aire més acadèmic). Alguns títols fins i tot s'han reeditat i han canviat de format diverses vegades per arribar a tothom, com és el cas de la novel·la *Victus*.

Les commemoracions institucionals del tricentenari pretenen forjar un nacionalisme que serveixi de base al futur Estat català

Igualment, sembla que es vulgui instruir gran part de la població en història moderna de Catalunya, ja que no falten les diferents col·leccions enciclopèdiques que narren els fets i el seu context de manera ben detallada, o les que regala la premsa per fascicles. Fa la impressió que aquest tipus de producció cultural hagi de ser imprescindible en la biblioteca de qualsevol casa; en canvi, no sembla que valgui la pena subvencionar els volums d'història que utilitzen el

mètode historiogràfic o que expliquen història de manera rigorosa.

Un altre aspecte destacable de la formació cultural que s'ofereix a la població és que han aparegut una gran quantitat d'autores abans totalment anònimes, que resulten ser especialistes en la temàtica o, fins i tot, en història general. En més d'un cas, es tracta de figures icòniques televisives bastant conegudes en la societat catalana, així com de membres de la comissió encarregada del actes del tricentenari.

Per acabar, cal fer referència a la poca contribució d'historiadors en tota aquesta programació, tot i que, aparentment, hauria de ser una de les premisses bàsiques de qualsevol commemoració històrica. De fet, en alguns casos, tot i que s'ha demanat la contribució a algunes professionals, quan aquestes han ensenyat les seves idees, les institucions se les han apropiades sense respectar la propietat intel·lectual ni fer-ne una breu menció.

A tall de conclusió

Amb tots aquests elements sobre la taula, caldria preguntar-nos: què és el tricentenari? Quina finalitat persegueix? Sembla que les commemoracions institucionals no pretenen altra cosa que forjar un nacionalisme que serveixi de base al futur Estat que es vol formar. Fer que la població interioritzi la pertinença a una mateixa comunitat cultural, lingüística, etc. És a dir, fer ressorgir el sentiment de pàtria i de nació, com va passar durant el segle XIX a la gran majoria de potències europees que promovien l'Estat tal com el coneixem ara.

Barcelona, 11 de setembre de 1714

Les llacunes de l'exposició del Born

L'11 de setembre de 2013, es va inaugurar el centre cultural del Born. La seva primera exposició temporal fa un homenatge al setge de Barcelona. Els recursos que ofereix i la posada en escena d'aquesta exposició són molt dinàmics, pedagògics i visuals, amb la intenció que les visitants puguin comprendre la Guerra de Successió i el que va suposar per a Catalunya. Tot i així, alguns detalls necessaris per copsar el funcionament de la societat d'aleshores i d'aquella guerra han estat obviats.

Ni Felip V va ser simplement un invasor exterior ni l'arxiduc Carles III va ser sempre fidel a Catalunya

Una de les primeres coses que criden l'atenció és el fet que no s'expliqui que Felip V va ser rei durant un any de manera pacífica (a l'exposició, és presentat com un simple invasor exterior). En canvi, la figura de l'arxiduc Carles III queda molt més exaltada i perfilada com un element molt fidel a Catalunya. De fet, ho va ser, però només fins que va heretar el tron, moment en què no va dubtar a retirar les seves tropes.

El següent concepte que destaca de l'exposició és la classificació d'Estat que s'atorga a Catalunya i Espanya, com si es tractés de dos nuclis estatals diferents. Certament, només estaven units pel fet que compartien monarca, però, tot i així, no podrien ser considerats com a entitats alienes i estrangeres. Per altra banda, no es pot parlar de la noció d'Estat, tal com es concep avui dia, ja que aquesta forma política no sorgirà fins al segle XIX. El que sí que existia era la formació de l'Estat modern, però caldria una explicació clarificadora d'aquest concepte, ja que l'Estat va variar en gran mesura de l'època moderna a la contemporània.

Finalment, es dóna poca importància al que succeeix després del setge. En cap moment no se n'expliquen les conseqüències, com el trasllat de la universitat a Cervera, que va anul·lar culturalment Barcelona i va provocar un fort endarreriment en tot el que estava relacionat amb l'economia i la producció. A més, no s'explica el saqueig fatal que es va produir a Barcelona després de l'entrada de les tropes borbòniques a la ciutat. Segons un testimoni borbònic de l'època, aquest atac desmesurat va provocar la violació de dones –fins i tot en espais sagrats– i l'assassinat de persones rendides. Res de tot això no apareix a l'exposició.

Rosaly Finscué:

“No volem les presons per als que han comès errors”

El mes de juny d'enguany, es va celebrar el setzè congrés del Consell Regional Indígena del Cauca (CRIC) a Kokonuko, Colòmbia, territori indígena emblemàtic per la recuperació de terres als anys 70. Durant aquesta cita central de l'agenda del moviment indígena, es van decidir les principals línies d'actuació de l'organització: fer front a la incursió dels megaprojectes de mineria al territori, substitució dels cultius il·lícits, economia comunitària, pau i militarització i elecció del lideratge de l'organització. Pel que fa a les comissions de treball, el tema del gènere va emergir amb insistència des de la Comissió de família. Entrevistem Rosaly Finscué, formada en medicina tradicional i ciències polítiques i membre del grup de dones del CRIC, que ens introdueix en la lluita de les dones indígenes i la seva proposta de gènere i de justícia comunitària.

Núria Morelló
entrevista@directa.cat

Quan sorgeix el grup de dones del Consell Regional Indígena del Cauca (CRIC)?

Va sorgir el 1992 com a Programa de Dones del CRIC i els debats eren sobre la participació política de la dona. Mitjançant el congrés, algunes dones van lluitar per fer un programa de dones i joves. D'aquí van sorgir els temes per parlar als grups regionals, fins que, l'any 2007, amb la presència de tres dones conselleres, es va treballar el tema del gènere als mandats oficials de l'organització.

Quin treball es du a terme a escala local?

Nosaltres hem anat al territori, als pobles i a les veredes, allà on no arriba la institucionalitat ni l'organització. Hem anat recollint els problemes, acompanyant la gent, escoltant... Això d'escoltar les dones és una tasca de tipus afectiu que

dóna molta força. Dóna molts ànims trobar aquestes dones alegres i que reconguin, en algun moment, que la xerrada els va servir. Als *cabildos* (poder local indígena), hi trobem una gran quantitat de problemes (gelosies, maltractament...) i hi ha organitzacions que volen utilitzar la situació per atacar la lluita del CRIC.

M'imagino que deu ser molt difícil fer una crítica interna quan hi ha altres grups que intenten desestabilitzar el territori.

Sí. Llavors, vam pensar que havíem de fer alguna cosa i assumir-ho. Sempre hem dit que volem homes i dones líders; no volem que s'imposi l'autoritat. No es pot construir una organització amb tant dolor i, quan es treballa amb les comunitats, sobretot amb dones i joves, veiem que n'hi ha molt.

“Si estem defensant el territori indígena, com és possible que s'hi permeti la violència contra la dona?”

Quins problemes esteu detectant a les comunitats?

Hem fet un rastreig per enfortir el programa de dones –que està en construcció–, ens hem reunit entre coordinadores i hem decidit fer públic el tema, introduint-hi elements de drets humans i salut. Què està passant? Doncs, que les dones són les que s'estan morint més. L'any passat, en van morir 40 de perinatals i 80 amb càncer de coll uterí i vam veure que havíem de posar la diferència aquí. També hi ha casos d'embarassos prematurs que són problemàtics, ja que les noies han d'assumir les tasques molt joves. Són mares solteres i estan soles.

I quins altres temes tracteu?

Hem posat sobre la taula el tema del maltractament, que no interessa a ningú. A més, al nord del Cauca, s'estan produint feminicidis, una onada que afecta tot Colòmbia. Són casos de dones assassinades pels seus excompanys. I són temes que existeixen, però no són al centre de l'agenda. Sempre es prioritza la lluita pel territori, allò macro, els sistemes de salut i educació, però, per què volem el territori si no tenim unes dones felices i sanes?

Es tractaria, doncs, d'incloure l'àmbit domèstic i quotidianitat dins el debat polític.

Exacte. Això és el que hem posat al centre dels debats. El maltractament, per exemple, és un problema social i polític i, si no s'hi para atenció, farem esvalot perquè algú ho faci.

Quines altres demandes i lluites heu reivindicat durant aquests anys?

Que es respecti el postpart i que les dones tinguin l'acompanyament d'una llevadora, ja que moltes pareixen i, al cap d'un mes, ja han d'estar treballant. Hi ha d'haver un mínim de 40 dies de descans i s'han de garantir. També hem lluitat molt per l'espai de cura de la menstruació, un espai d'autocuració.

Què es va destacar a la comissió de família del XVI Congrés del CRIC?

Que calia avançar en aspectes d'equitat de gènere. Vam recollir el que va plantejar la gent. Hi ha testimonis de dones que han patit maltractaments per part de les seves parelles o per part de les famílies properes i, quan han anat al *cabildo*, no se les ha atès. També hi ha molts abandonaments de nens i

Núria Morelló

nenes i les dones reclamen la contrapart en la responsabilitat de la criança. D'altra banda, hi ha moltes dones soles *mayoras*, recuperadores de terra, que superen els 50 anys i demanen suport. Havien estat recuperant terres i tenien marits, però, arran de la divisió entre allò públic i allò privat, els homes van començar a exercir un lideratge polític comunitari, mentre elles assumien la criança dels fills i, després, ells van formar altres llars.

La titularitat de les terres era dels marits i les dones es van quedar sense terra?

Exactament. Em va impactar tant, que vam decidir que s'havia de recuperar la memòria d'aquestes dones que havien donat suport als seus companys. Des de la llar, sempre van estar atentes als fills, però, després, es van quedar soles perquè ells ho van decidir així. És un tema dolorós.

Quin és el sentit de la vostra intervenció al congrés?

Volem que es compleixin els mandats que van emergir d'aquesta taula de treball i treballar en xarxa. A la comissió de família, totes érem dones, prop de 100. La idea és anar treballant amb els governadors, consellers i presidents de les associacions i fer capacitacions perquè sàpiguen de què va això de la perspectiva de gènere i què vol dir construir equitat entre homes i dones. Després, volem que això es repliqui a les juntes directives.

“El que s'anomenen delictes, per a nosaltres, són malalties perquè són desequilibris de l'ésser”

Com s'està tractant el tema de la violència sexual i la guerra a les comunitats?

Hi ha molts casos sota la taula, és un tema que ningú no vol tocar perquè a les víctimes els fa molta vergonya. Tot i això, han sortit alguns casos i nosaltres hem dit: si estem defensant el territori, és possible que s'hi permeti la violència contra la dona? No l'acceptem, no la permetem. Volem que les autoritats ho plantegin i que no faci vergonya assenyalar les violències que patim les dones. Que sigui igual que quan es denuncia l'assassinat d'un company, una massacre, la invasió d'un territori... i que es digui en un mateix espai que tampoc volem ni permetem la violència contra les dones a la guerra.

Parlem de justícia comunitària reparativa. Des d'un punt de vista occidental, pot ser vista com un sistema alternatiu d'exercir justícia. Com funciona?

Al Cauca, hi funcionen dues justícies, una que es remet a l'ordinària i l'altra que es fa de manera comunitària. També n'hi ha que es fan en coordinació entre les dues. Com que hi ha empatia pel que és legal, hi ha llocs on s'envia la gent a la presó per solucionar el problema. Les dones, però, hem

dit que no volem les presons per als que han comès errors, perquè així no se soluciona res. Fins i tot, en alguns casos, això representa un doble cost per al *cabildo*, ja que assumeix tot el cost de la presó i, mentrestant, la família de la víctima queda desatessa. Per tant, la justícia és incompleta.

“El maltractament és un problema social i polític i no s'hi para prou atenció”

Quina és la proposta de la justícia comunitària?

La clau és la medicina tradicional, que compta amb un mecanisme de neteja per refrescar i netejar la consciència de la persona perquè pugui regenerar-se. Hi ha casos en què els metges posen la gent a treballar en finques comunitàries o com a préstec als *cabildos* i tot el que es produeix va destinat a la família de la persona condemnada i a la que va patir el dany. És una contraprestació que va lligada a la medicina tradicional. És una manera de protegir qui fa l'exercici i la família afectada i és un procés de regeneració. Pel que fa als casos d'agressió sexual, el sistema té menys incidència, però hi estem treballant.

Es parla en termes de delicte?

El que s'anomenen delictes, per a nosaltres, són malalties perquè són desequilibris de l'ésser. Si aquesta persona no reacciona en relació amb el problema que l'afecta, mai no canviarà i, si va a la presó, tampoc. Des de la medicina tradicional, s'intenta que la persona reaccionï; es tracta de treballar des de l'àmbit comunitari.

Què es fa perquè el dany quedi reparat?

Es treballa molt amb el pres –és el que s'anomena parlar i reconciliar–, acompanyat pel *cabildo* i per metges. Es demana perdó, de cara, i es creuen els bastons. Dir que reconeixes el teu error és una descàrrega emocional, la gent plora... I, finalment, es dona una validesa a tot això. És espiritual i simbòlic. La resta de persones també en són testimonis: hi ha comitès de justícia, membres de les famílies... Es fa un seguiment del procés. Per aquest motiu s'insisteix a enfortir la relació amb els comitès de justícia, així no recau tot sobre una única persona, el governador de torn.

Per acabar, pots explicar en què consisteix la proposta de finques comunitàries?

La proposta indígena no vol crear un únic centre d'educació alternatiu, sinó molts centres per afavorir la resocialització i que no siguin presons, per no quedar-se allà on es va cometre l'error, on hi ha un nivell d'agressió molt alt. S'està pensant que siguin espais de producció i d'espiritualitat i que serveixin perquè les persones es capacitin i surtin a orientar els altres. Ja fa molts anys que s'hi està treballant.

La Xarrad: vigilància civil de la radioactivitat

L'ocultisme de la nucleocràcia, no donar dades de localització de núvols radioactius o fer invisibles els efectes sobre la salut de la població, és fort. Mentre Shinzo Abe, primer ministre del govern japonès, afirmava que tot estava “sota control a Fukushima” durant la presentació de la candidatura nipona als Jocs Olímpics de 2020, TEPCO, la companyia que gestiona els reactors de la central nuclear, ho va negar cinc dies més tard. El govern japonès, però, no pot impedir que la ciutadania compri comptadors Geiger i cada vegada

hi ha més entitats que destinen recursos a mantenir la ciutadania informada dels perills que corre. A casa nostra, la desinformació radiològica és present des de fa varies dècades i fins i tot s'han arribat a furar aparells de mesura a entitats ecologistes. Amb tot, la Xarrad, una iniciativa ciutadana que ha esdevingut una xarxa de vigilància radiològica, s'ha proposat adquirir un analitzador de radioactivitat -que no anunciarà on desa- per informar dels isòtops radioactius als quals estem exposades.

Jordi Bigues
quadernsdillacrua@directa.cat

L'1 de maig de 1986, diferents persones voluntàries de l'Eixample de Barcelona van recollir la seva orina en pots i els van fer arribar a un equip del doctor Eduard Rodríguez Farré, a les instal·lacions del CSIC de Pedralbes. L'objectiu era veure la presència de cesi radioactiu procedent de l'altra punta d'Europa.

Cinc dies abans, s'havia iniciat la catàstrofe nuclear de Txernòbil. El núvol radioactiu es va detectar a Suècia a primera hora del matí del dilluns 28 d'abril, al recinte de la central nuclear de Forsmark. En saltar les alarmes del personal que entrava a treballar,

-
La creació de la Xarrad va permetre saber què passava a les centrals nuclears catalanes
-

la direcció va decidir aturar el reactor perquè pensava que la fuga tòxica era de la planta. El cas és que venia de l'altre costat del Bàltic.

Dies després, la primera edició barcelonina del diari *El País* va publicar la notícia en portada: la contaminació radioactiva de Txernòbil havia arribat a Catalunya i s'incorporava a les persones a través del subministrament de l'aigua. A la segona edició, la notícia ja no era en portada i es posava en

marxa un pla d'ocultació que amagava la detecció de la radioactivitat a la serra de Tramuntana de Mallorca, per exemple. Al País Valencià, el governador civil socialista, Eugenio Burriel de Orueta, va prohibir que la Universitat de València fes pública la contaminació radioactiva detectada. El més greu no va ser la prohibició, sinó el fet que les autoritats universitàries l'acceptessin.

El criteri del govern del PSOE era que la contaminació tòxica i radioactiva era un problema europeu, del Pirineu enllà. Seguint la mateixa estratègia d'ocultació, el Servei de Coordinació d'Activitats Radioactives de la Generalitat de Catalunya i les autoritats regionals van minimitzar l'impacte de la radioactivitat d'Ucraïna. Les morts de càncer radioactiu serien “menys d'un centenar” a Catalunya, declaraven, per tranquil·litzar l'opinió pública. Davant del silenci oficial, diferents persones es van començar a organitzar per dotar-se d'aparells de mesura.

Una xarxa de vigilància i alarma

Com diu el refrany, *allí on hi ha ocultació, hi ha reacció*. Els primers aparells de mesura de radioactivitat en mans d'activistes ecologistes i aficionades a la meteorologia i a les xarxes de persones radioaficionades van obrir pas a una segona generació de mesuradors calibrats d'importació. La tardor de 1988 va néixer la Xarxa de Vigilància Radioactiva (Xarrad) i, en l'àmbit estatal, la Red de Vigilància Radioactiva (Redrad), per iniciativa del Servei Mundial d'Informació sobre Energia (Wise).

Un any més tard, el 26 d'abril de 1989, coincidint amb el tercer aniversari de

Un dels impulsors de la Xarrad, Josep Viver, a la botiga Elektron on ven instruments de medicació ambiental com comptadors Geiger

-
ROBERT BONET

la catàstrofe de Txernòbil, es va constituir el primer col·lectiu de mesura de la radioactivitat simultània des de diferents indrets i, un any més tard, van fer el primer mapa radioactiu de Barcelona -on van detectar nivells alts de radioactivitat a la ciutat- i van inaugurar la primera estació permanent municipal de mesura de la radioactivitat atmosfèrica a Mont-roig del Camp. La creació de la Xarrad va permetre saber què passava a les centrals nuclears i centralitzar la denúncia de moltes il·legalitats que s'hi produïen, com l'incendi de la central nuclear de Vandellòs I, l'octubre de 1989, que va anul·lar el sistema de refrigeració del nucli del reactor. Les mobilitzacions populars (manifestacions i vagues generals) i el deteriorament del reactor van ser el preludi del tancament i el desmantellament de la central nuclear.

Tot i això, pocs mesos després del seu naixement, el Consell de Seguretat Nuclear espanyol (CSN) va declarar que la Xarrad no era un organisme oficial i que l'ens que ocultava la informació, el CSN, era la referència obligada. Tot i això, les antenes de la Xarrad feien exercicis periòdics de mesura atmosfèrica de radioactivitat i van descobrir abocaments radioactius irregulars a Huelva, al cementiri nuclear del Cabril, fuites radioactives al Centre Mèdic Cetir del carrer Londres de Barcelona, a la central nuclear de Vandellòs I o el cementiri nuclear ocult de Terrassa. Una colla de desgavells que inquietaven la gent, pràcticament a tothom, tret de la fiscalia.

Ocultar la radioactivitat

Poc després, el CSN i el govern van crear la Revira, Red de Vigilancia

Radiactiva. Des d'aleshores, aquesta xarxa –molt potent– rep la radioactivitat ambiental a temps real i en dues ocasions ha ocultat un núvol radioactiu. Per la seva banda, Protecció Civil va posar en marxa la Red de Alerta Radiactiva (RAR), formada per 900 estacions repartides arreu del territori estatal.

El maig de 1998, es va produir l'accident radioactiu de la planta d'acer Acerinox al Camp de Gibraltar. Es va formar un núvol radioactiu verinós que va creuar tota la península Ibèrica i que no va ser detectat a l'Estat perquè, durant el procés de fosa de ferralla, l'equip radioactiu va ser triturat. El núvol, però, va ser identificat a Suïssa, Alemanya, Itàlia, Àustria i França, gràcies a la Commission de Recherche et d'information independantes sur la Radioactivite (CRIIRAD), un organisme no governamental francès que actua com a xarxa de vigilància independent a l'Estat gal.

Anys després, un núvol tòxic va fregar tot Catalunya la nit del 26 de novembre de 2007. La radioactivitat procedia de la central nuclear d'Ascó, que va ocultar la fuga, com també van fer el CSN i la xarxa de la Generalitat. L'escàndol està pendent de judici. És a dir, amb diners públics, s'oculta la contaminació radioactiva i la informació rebuda a temps real es congela i, posteriorment, s'aboca. La radioactivitat no es veu, no té color ni sabor... però es pot mesurar. Des de la catàstrofe de Txernòbil, les antenes de la Xarrad han actuat per informar i accedir a una informació que, fins aleshores, només podien saber les administracions.

La Xarxa de Vigilància Radioactiva del Consell de Seguretat Nuclear espanyol ha ocultat l'existència d'un núvol radioactiu en dues ocasions

Vint-i-set anys després, el doctor Eduard Rodríguez Farré és promotor actiu de la crida Alarma a Fukushima, una petició adreçada a Ban Ki-Moon –secretari general de les Nacions Unides– i Barack Obama –president dels Estats Units d'Amèrica– que sol·licita que la comunitat internacional, a través de les Nacions Unides, retiri imminentment la gran quantitat de barres gastades de combustible radioactiu. Un perill que, segons les científiques i enginyeres, té una potència equivalent a 15.000 vegades la radioactivitat que va afectar la ciutadania d'Hiroshima. Quan redactem aquest article, quasi cent mil persones l'han signat.

Les antenes de la Xarrad van descobrir fugites radioactives a la central nuclear de Vandellòs I

El poder de saber

A tot l'Estat espanyol, no existeix cap estament independent on es puguin fer mesures per saber si un aliment presenta un perill radioactiu. Actualment, l'únic laboratori que permet mesurar la radioactivitat de manera gratuïta és la CRIIRAD de l'Estat francès. Les universitats espanyoles ofereixen aquest servei pagant –entre 400 i 500 euros– i hi ha un parell de serveis oficials als quals es poden enviar instàncies per fer mesures, però, normalment, el temps de resposta pot fer allargar la mesura uns quants mesos.

Arran de la catàstrofe de Fukushima, el grup fundador de la Xarrad i la Redrad s'ha tornat a activar. L'entitat, que fa una dècada que no obté gaires resultats tot i estar a l'empara de l'Associació d'Estudis Geobiològics (GEA), es planteja dotar-se d'un analitzador multicanal, és a dir, un aparell que permet identificar els isòtops, no únicament l'activitat radioactiva.

“Cal que hi hagi organismes que permetin mesurar la radioactivitat per combatre la desinformació dels poders econòmics pronuclears”

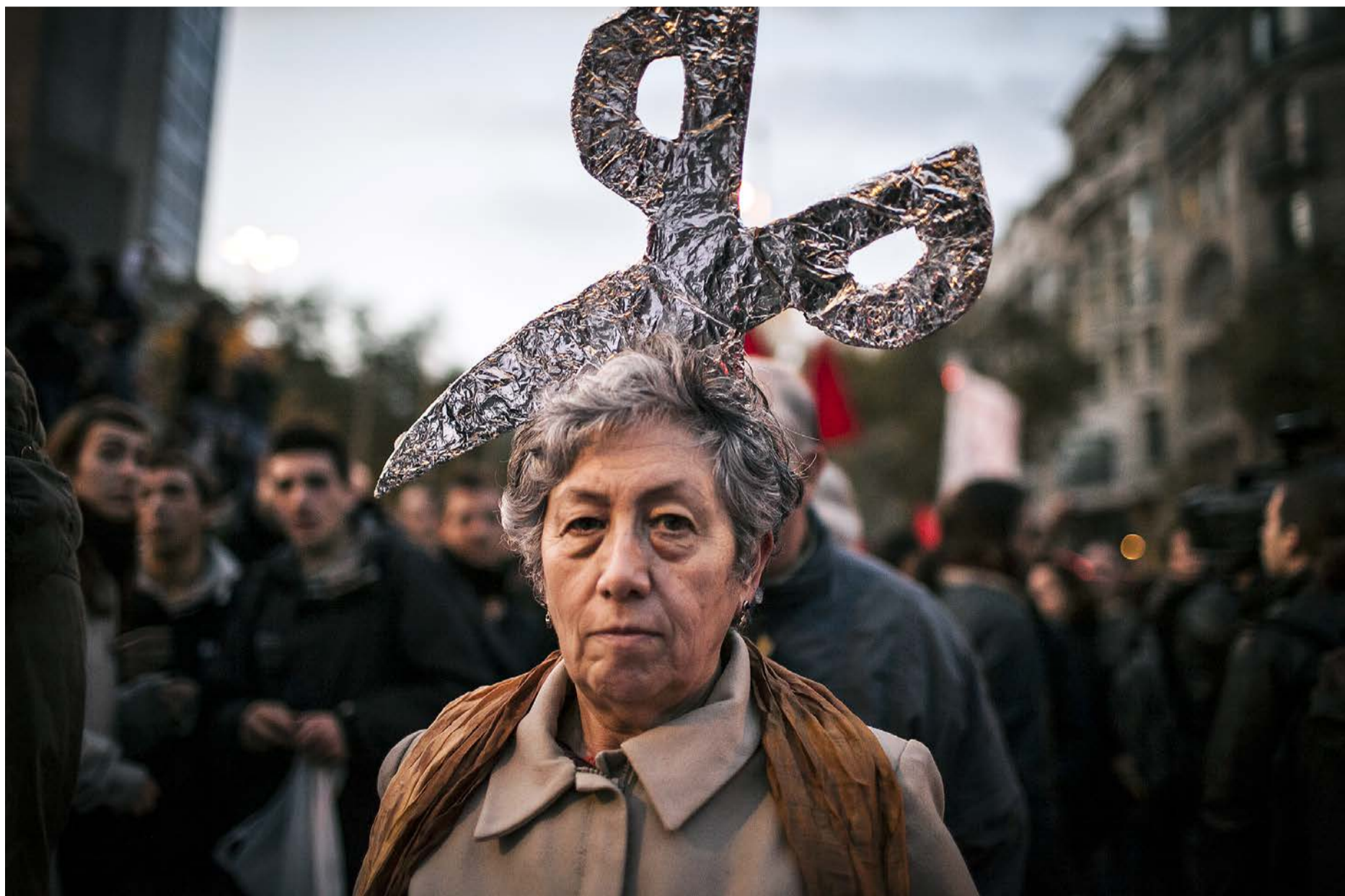
Per fer-ho, la Xarrad vol adquirir un instrument que permeti mesurar la radioactivitat de mostres d'aliments com la fruita i la verdura, de líquids com l'aigua i la llet, de la gespa o de la terra. Mitjançant el micromecenatge, l'organització intentarà reunir 3.000 euros per finançar la compra

d'un aparell de mesura a partir de 10 Bq/kg –en alimentació, es considera que 50 Bq/kg és el límit per ser considerat verinós. L'aparell permetrà saber l'origen de la contaminació radioactiva. La gent que hi contribueixi podrà enviar una mostra per ser analitzada. Josep Viver, membre de la Xarrad, considera “necessari que hi hagi organismes que permetin mesurar la radioactivitat” per poder “combatre la desinformació”, ja que –segons l'activista– la pressió que exerceixen els poders econòmics pronuclears sobre els perills de l'energia nuclear i els efectes de la contaminació radioactiva es basa en el fet que aconseguir “que les centrals nuclears siguin segures val molts més diners que ocultar la informació a la ciutadania”.

La Xarrad vol garantir que la ciutadania pugui conèixer la radioactivitat a la qual està exposada

No és Halloween

FOTOGRAFIA: SARAI RUA

Primers els feien posar la *peineta* i la *mantilla*: feia fi, mirera, i aquella sensació d'aquí no passa res, senyores i senyors, no ha passat mai res i les coses i la gent són així com són. Eren processons oficials, oficis obligatoris i misèria disfressada: els uns desfilaven i els altres s'ho miraven. Els qui es disfressaven no ho feien per cridar l'atenció, sinó per esvair tensions: qui té diners no ho ha de demostrar i a qui no en té, li han ensenyat que és sa, de tant en tant, permetre's un luxe, oblidar les unghes de la mà de qui et dona el menjar, deixar que et facin la música. Com per Nadal, tothom s'estira i gasta, perquè això és bo, fa feliç i fa Nadal. Però això s'acaba. Per força s'ha d'acabar. Tot s'acaba, llevat de la roda que fa girar els diners. Com que els diners fan festa, els anuncis i les botigues ens avancen que ja arriba Halloween, la tradicional nit de les bruixes, en què els nens demanen llepolies per les cases i a les carabasses els surt una boca i uns ulls lluents que ens recorden que l'infern també és aquí. Tal-

ment com ja no hi ha *peinetas*, tampoc no hi ha castanyada, ni velles xarugues torrant castanyes per les cantonades. És mentida, com tot el que fa referència a la roda dels diners, però és així. Sí que hi ha nois desubicats vestits de zombi, colles televisives disfressades d'assassinats, gent amb la sensació d'haver de poder viure un dia en què no passi res, que han comprat vestits i màscares de films de sèrie B. I aquesta dona, la *peineta* de la qual no és de Halloween, ni del folklore estantís de Cospedal, Salom o Barberà, no va disfressada de víctima de Halloween, sinó que treu a lloure la tensió: la tensió de la roda dels diners, la que fa que creixin al mateix ritme rics i pobres, la roda que mata amb una punta de tisores i et fa despertar a l'infern, però no et soterra perquè, de tant en tant, puguis creure que no passa res i vagis als grans magatzems, com si res, a fer dispendi. Com si fos Halloween o Nadal cada de tant en tant.

Carles Rebassa

RODA EL MÓN

14-15

El poble sòrab: una minoria nacional alemanya que malda per mantenir vives la llengua, la cultura i la identitat

16

Tanzània expulsa més de 25.000 migrants i genera nous conflictes entre els governs de la regió

FRANÇA // EL SOCIALDEMÒCRATA HOLLANDE CONTINUA LA POLÍTICA D'EXPULSIONS MASSIVES DE NICOLAS SARKOZY

El govern francès estigmatitza la comunitat romaní i atia la xenofòbia

Victor Yustres
Barcelona
@victoryus3

“**N**o hi ha més solució que el desmantellament i l'expulsió”, afirmava el ministre de l'Interior francès, Manuel Valls, el 24 de setembre en referència als campaments romanís. Durant el polèmic discurs davant l'Assemblea Nacional, Valls, de l'ala més conservadora del Partit Socialista (PS), va carregar durament contra la comunitat zíngara i va assegurar que “no es volen integrar” i que els seus estils de vida entren “en confrontació amb la població”. A més, va relacionar els campaments amb el creixement de la delinqüència i la mendicitat i va justificar les expulsions perquè aquestes comunitats “volien tornar a Romania i Bulgària”.

El primer semestre de 2013 s'han produït 10.174 expulsions de persones romanís

El ministre socialdemòcrata català, amb el suport públic del president François Hollande i de molts alcaldes de partits de dretes i d'esquerres, estigmatitza el poble romaní, en la mateixa direcció que Nicolas Sarkozy o l'ultradretà Front Nacional dels Le Pen. El discurs de Valls recorda el que va pronunciar Sarkozy el 2010, l'anomenat *discurs de Grenoble*. L'aleshores president francès va carregar durament contra la immigració il·legal i la comunitat zíngara. Sarkozy es va comprometre a desmantellar la meitat dels campaments romanís en només tres mesos, cosa que va fer en aproximadament un mes.

Tant la UMP (centre-dreta) com -actualment- el PS abracen els plantejaments xenòfobs del Front Nacional. Marine Le Pen, presidenta del partit d'extrema dreta, va parlar darrerament de la

“sobredosi de campaments romanís a França” i del “veritable infern que estan vivint els francesos” al costat d'aquestes comunitats. Jean-Marie Le Pen, fundador del partit, anava més enllà i reproduïa la terminologia frontista de la invasió: “Estan arribant i no serà la immigració més temuda, però sí la més visible... i olorosa”.

MÉS EXPULSIONS AMB HOLLANDE

Hollande es va desmarcar de Sarkozy un mes abans de les eleccions de 2012 i va defensar, en campanya, l'obligació de l'Estat d'integrar el poble romaní. Més d'un any després de la seva victòria, la política d'expulsions aplicada pel govern socialista està sent igual o més dura que la del seu predecessor. Segons dades d'Amnistia Internacional, només el primer semestre de 2013, s'han produït 10.174 expulsions de persones romanís, davant les 11.982 de tot l'any 2012 o les prop de 9.000 que es van produir el 2009 amb Sarkozy al poder. També s'han desmantellat gran part dels campaments durant aquests darrers mesos. Els darrers han estat a Roubaix i Lille, al nord del país, que han suposat l'evacuació de més de 1.000 persones sense cap proposta de real·lotjament.

Un dels exemples més mediàtics i actuals de la fermesa del govern és el cas de l'expulsió del país d'una nena zíngara de quinze anys. Leonarda Dibrani, d'origen kosovar, va ser detinguda el 9 d'octubre mentre duïa a terme una activitat extraescolar i deportada immediatament al seu país d'origen amb la seva família. La nena feia gairebé quatre anys que estava escolaritzada i estava completament integrada.

Tot i que la comunitat romaní apareix constantment als mitjans de comunicació i a l'agenda política, només representa 20.000 persones al país gal. Aquesta xifra, que s'ha mantingut estable els darrers deu anys, no és molt elevada si la comparem, per exemple, amb la de l'Estat espanyol, on n'hi viuen més de

100.000, sense comptar la població zíngara integrada des de fa dècades. A França, es comptabilitzen al voltant de 400 campaments, sobretot concentrats al nord, a Lió i als afores de París. La gran majoria provenen de Romania i de Bulgària, d'on han fugit per discriminacions continuades. Es troben en una situació d'extrema pobresa i precarietat i moltes no tenen accés a l'aigua potable ni al servei de recollida d'escombraries.

UN POBLE DISCRIMINAT

Malgrat ser la minoria ètnica més gran a Europa, el poble romaní ha estat el centre de prejudicis i discriminacions a tot el continent, especialment a França. Les darreres enquestes mostren que l'opinió pública és hostil vers aquesta comunitat i prop de dos terços de la població francesa dóna suport a la posició de Valls.

Segons l'antropòleg Michel Agier, la comunitat romaní és útil pel poder. “En l'actual context de mundialització, crisi econòmica i davallada dels estats nació occidentals, els governants necessiten

Desallotjament del campament de Saint-Priest, prop de Lió, l'agost de 2012 / ROBERT PRATTA

crear un enemic exterior per reforçar una suposada identitat nacional i cultural”, afirma Agier. “Les elits franceses són responsables d'aquesta situació. Podem parlar d'una xenofòbia i un racisme d'Estat”, afegeix l'antropòleg.

Nombroses veus, dins i fora del país, es posicionen contra la política d'expulsions massives i el discurs xenòfob que s'escampa entre la classe política. La Lliga dels Drets Humans adverteix a Valls que el seu discurs d'estigmatització “no és acceptable en la boca d'un ministre de la República”, mentre que la Comissió Europea ha amenaçat el govern francès amb sancions per no respectar el principi de lliure circulació. A cinc mesos de les eleccions municipals i set de les europees, sembla que aquest clima d'enfrontament i xenofòbia beneficia, sobretot, el Front Nacional, que podria arribar a ser el partit més votat de França segons les enquestes. Fa unes setmanes, a les eleccions de Brignoles, el candidat ultra Laurent Lopez va resultar vencedor davant els candidats de la UMP i el PS. Un termòmetre de la situació. ◀

ALEMANYA // LA POBLACIÓ SÒRABA ENCARA HA DE FER SERVIR LA TRADUCCIÓ ALEMANYA DELS SEUS NOMS PERQUÈ L'ADMINISTRACIÓ NO ACCEPTA EL SEU ALFABET

Sòrabes: la minoria nacional desconeguda d'Alemanya

Àngel Ferrero
Bautzen
@angelferrero

Witaj e k nam! (Benvinguts!) és el primer que llegeix qui arriba a Bautzen (Budyšin, en sòrab). A 60 quilòmetres de Dresden, Bautzen és el centre polític i cultural del poble sòrab. L'Estat alemany reconeix tres minories nacionals: la minoria sinti i romaní (70.000 persones), la minoria danesa (50.000) a Schleswig-Holstein i la minoria sòraba -o vende- (60.000) a Brandenburg i Saxònia. Per ser reconegudes com a minoria nacional, han de complir tres requisits: posseir la nacionalitat alemanya, tenir una identitat diferenciada (idioma, cultura i història) i el desig de conservar-la, haver viscut tradicionalment a Alemanya i viure en un territori històric (excepte en el cas de la minoria sinti i romaní).

Un departament sencer de la Gestapo es va dedicar exclusivament a vigilar les activitats del poble sòrab

A Bautzen, trobem la seu de la Domowina (llar), l'organització que coordina totes les associacions lingüístiques i culturals del poble sòrab i, per tant, el representa a Alemanya i a l'estranger. Domowina té més de 7.000 membres i, tot i que oficialment es va fundar el 1912, la seva història és, evidentment, molt més antiga. El 1848, es va fundar una associació semblant, però, com totes les organitzacions democràtiques, va ser prohibida després de la desfeta revolucionària. Al segle xx, va ser perseguida i els nazis van intentar instrumentalitzar-la, qualificant el poble sòrab de "tribu germànica". Finalment, l'organització va ser

prohibida el 1934 i els seus béns, confiscats. Només dos dies després d'acabar la guerra, la Domowina es va tornar a fundar a Crostwitz i es va convertir, així, en la primera organització de postguerra en territori alemany. Domowina representa, avui, un 10% de la població sòrab; el seu símbol és un til·ler (*Lipa*), obra de la dissenyadora Hanka Krawcec, i mostra una soca d'on rebroten tres fulles, que simbolitzen el renaixement després del nacionalsocialisme.

EL POBLE SÒRAB AL SEGLE XX

Acabada la Primera Guerra Mundial i amb l'ensorrament i la desaparició de l'imperi alemany, el poble sòrab, amb el suport txec i polonès, va defensar l'exercici del seu dret a l'autodeterminació, acollint-se a la nova política del president nord-americà Woodrow Wilson. La seva reclamació va avivar el xovinisme alemany i la campanya de difamació de la població sòraba com a "quintacolumnistes" o "separatistes vendes". Tot i que la constitució de la República de Weimar li va garantir l'autonomia cultural, obligada pel Tractat de Versalles, Weimar no va promoure ni reconèixer el poble sòrab com a minoria nacional. La legislació va ser anul·lada ràpidament amb l'arribada dels nazis al poder, que, després d'intentar forçar la seva assimilació, van dur a terme una política genocida: van clausurar totes les organitzacions i els diaris i les persones que ensenyaven l'idioma sòrab van ser empresonades o disseminades per tot el país. Un departament sencer de la Gestapo es va dedicar exclusivament a vigilar les activitats del poble sòrab.

Després de la Segona Guerra Mundial, es va especular amb la possibilitat d'integrar Lusàcia a Txecoslovàquia, crear una regió autònoma a Alemanya segons el model soviètic o, fins i tot, un Estat propi, però la idea no va tenir èxit i va ser ràpidament descartada pel bàndol

Aliat. L'arribada de refugiades alemanyes expulsades de l'Europa oriental als enclavaments sòrabs va tornar a decantar la balança lingüística a favor de l'alemany. També ho va fer l'explotació de les mines de carbó, que va atraure treballadores de l'Alemanya oriental -moltes de les quals van rebutjar l'escolarització en sòrab de la seva mainada- a les poblacions sòrabs. Amb tot, l'Alemanya de l'Est va declarar cooficial la llengua sòraba, en va potenciar l'ús a l'administració, l'ensenyament i els mitjans de comunicació i va crear una companyia de teatre permanent. Tanmateix, però, el poble sòrab no va ser reconegut com a minoria nacional, la Domowina va passar a formar part del Front Nacional i el seu president, Pawol Nedo, va ser substituït per Kurt Krje, un sòrab comunista membre del Partit Socialista Unificat d'Alemanya (SED).

El 1999, el Parlament saxó va aprovar la inclusió dels drets del poble sòrab a la constitució del *Land*. Així, la població sòraba té dret a l'elecció d'un òrgan consultiu, la *Rada*, i a una bandera. Tot i que la majoria de sòrabs creuen que la millor manera de representar els interessos de la seva comunitat és fer-ho individualment, militant als partits polítics existents, un grup de gent ho va considerar insuficient i, el 2005, va fundar un

Al llarg del segle xx, el poble sòrab va crear una sèrie d'institucions pròpies per mantenir la seva identitat i la seva llengua

petit partit, el Partit Popular Sòrab, que avui s'anomena Aliança per Lusàcia. El partit reclama més autonomia política pel poble sòrab, reforçar la capacitat de decisió dels municipis, més presència de l'idioma a les escoles i la creació d'una universitat sòraba a Cottbus.

Una nena de la RDA mudada amb el vestit tradicional sòrab parla amb uns soldats soviètics a Bautzen

HISTÒRIA D'UNA MINORIA ESLAVA

La comunitat sòraba és un dels pobles eslaus occidentals que van arribar a la zona que hi ha entre l'Elba i l'Òder al segle vi procedents dels Càrpats. Els seus assentaments fortificats -com tots els pobles eslaus, el poble sòrab s'organitzava en exercits camperols liderats per un cabdill- van romandre independents fins al segle x, quan van ser derrotats pels exercits carolingis i van acceptar rendir tribut al Regne Franc. Quan es va formar el Regne d'Alemanya a partir dels territoris poblats per les tribus germàniques, el rei Enric I d'Alemanya va iniciar una campanya d'extensió de les fronteres orientals i va sotmetre el poble sòrab. El segle x, va ser cristianitzat per missioners. La religió va servir per consolidar el poder

Terra d'escudella
vine a tastar
les nostres
cerveses
artesanes
C/ Premià, 20 baixos. Sants (Bcn)
www.tdk.cat tel. 93 422 16 13

DIVA HOGAR
REPARACIONS 24H
MANTENIMENT I REFORMES
Barcelona
93.346.86.01
Tarragona-Reus-Costa
977.207.982
www.clubdivahogar.com

ger
entitat cultural i esportiva
Tlf. 93 896 1200
ger@entitatger.cat
www.entitatger.cat
Ribes (Garraf)

KAMILOSETAS MUSKARIA
distribuidora llibertària
www.nodo50.org/kamilosetas
kamilosetas@nodo50.org

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciatatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

polític alemany, la influència del qual va augmentar amb l'arribada de colons procedents de Flandes, Holanda i l'oest germànic al segle XII. L'alemany va desplaçar lentament el sòrab com a idioma i aquest últim ben aviat va ser prohibit als tribunals. La minorització del sòrab es va agreujar amb la Reforma -el poble sòrab va continuar sent catòlic, ja que molta gent no entenia els predicadors protestants que parlaven alemany. La descentralització del Sacre Imperi Romanogermànic va garantir una relativa autonomia al poble sòrab, però, amb la implantació de l'absolutisme a Saxònia, la germanització va voler reduir l'idioma al seu àmbit domèstic, però sense prohibir-lo per evitar tensions ètniques i religioses.

El 1650, Johannes Choinan va editar la primera gramàtica sòraba, gràcies a la qual es va poder publicar la traducció del *Nou Testament* al segle XVII. La fundació del seminari vende a Praga va jugar un paper clau, no només en el foment i el desenvolupament de la cultura i la llengua sòrabs, sinó en la seva supervivència, ja que el principat de Saxònia va posar en marxa un pla que pretenia fer desaparèixer l'idioma. Amb la reorganització de les fronteres del Congrés de Viena, acabades les guerres napoleòniques, la població sòraba va quedar dividida en dos estats (Saxònia i Prússia), fet que va reforçar la seva condició de minoria. Amb la creació de l'imperi, el 1871, la població sòrab va ser considerada, per la seva condició d'eslava, com a quintacolumnista de l'imperi rus. Bismarck va fer prohibir l'ús del sòrab. El segle XIX també va ser el del sorgiment del nacionalisme i el romanticisme. Així, el moviment paneslau va servir per refermar la consciència del poble sòrab, que es va dotar d'organitzacions, bandera i himne pro-

pis. El 1842, va aparèixer el primer periòdic en sòrab i la seva literatura va experimentar una renaixença que va durar fins al primer terç del segle XX.

LA CULTURA I LA LLENGUA

El poble sòrab parla una llengua pròpia que té dues variants: l'alt sòrab, que s'assembla al txec i l'eslovac i es parla a Saxònia; i el baix sòrab, que s'assembla al polonès i es parla a Brandenburg. La situació de l'idioma és delicada: tot i la cooficialitat lingüística, el nombre reduït de parlants, l'envelliment de la població

La comunitat sòraba és un dels pobles eslaus occidentals que van arribar a la zona que hi ha entre l'Elba i l'Òder al segle VI procedents dels Càrpats

i l'emigració del jovent sòrab cap a les grans ciutats, unides a la poca oferta de mitjans de comunicació en sòrab, faciliten la penetració de l'alemany i fan que el sòrab sigui un dels idiomes més amenaçats d'extinció d'Europa. Malgrat l'abundància d'estudis filològics, el sòrab només s'imparteix a sis centres a Saxònia i només fins als divuit anys. A més, el seu ensenyament s'ha vist afectat per les successives polítiques d'austeritat, tot i que els tractats signats estipulaven que la República Federal continuaria la tasca de conservació i promoció de la llengua. Així, de les 643 treballadores que tenien les institucions sòrabs fins al 1992, només en van quedar 395 després de les retallades del govern i, el 2001, van convocar

Les banderes de Lusàcia i d'Alemanya onejen al costat del logotip de l'assemblea nacional sòraba a Bautzen / ÀNGEL FERRERO

una vaga d'ensenyament per protestar contra la manca d'escoles en sòrab. Encara avui, les sòrabs han de fer servir la traducció alemanya dels seus noms a l'administració perquè els sistemes informàtics no estan preparats per acceptar el seu alfabet. A tota Lusàcia, hi ha una campanya d'adhesius molt semblant a la dels Països Catalans per reclamar la seva aplicació als espais públics.

INSTITUCIONS PRÒPIES

Al llarg del segle XX, el poble sòrab va crear tota una sèrie d'institucions pròpies per mantenir la seva identitat i la seva llengua: des de l'editorial Domowina -que edita llibres, diaris, revistes i llibres de text en sòrab-, escoles bressol i associacions juvenils (*Pawk*), fins a una companyia de teatre, una emissora de ràdio i un programa de televisió en alt sòrab (*Wuhlado*) i un en baix sòrab (*Lužyca*), que retransmet mensualment la cadena de televisió pública MDR. Als mitjans de comuni-

cació alemanys, la presència del poble sòrab es limita -pràcticament- a una vegada l'any, durant la setmana santa, quan es retransmeten les imatges de les sòrabs pintant ous de pasqua amb motius eslaus o les processons a cavall entre Hoyerswerda, Kamenz i Bautzen, on els homes llueixen frac i barret de copa alta i les dones vestits tradicionals.

L'escriptor sòrab Jurij Koch va afirmar en un discurs davant la porta de Brandenburg que "si un dia desapareguessin els sòrabs, no només Brandenburg o Saxònia serien més pobres, sinó que ho seria tot Alemanya. Ho seria fins i tot el món sencer". En una entrevista concedida el 2007, Heiko Sokel -diputat sòrab al parlament de Saxònia per Die Linke- combatia el pessimisme: "Es diu que Martí Luter va respondre a la pregunta d'una traducció al sòrab de la *Bíblia* dient que no calia perquè, en 50 o 100 anys, ningú més no el parlaria. Luter fa anys que és mort i el sòrab encara es continua parlant". ◀

Campanya per reclamar l'ús del sòrab a l'espai públic a Lusàcia / ÀNGEL FERRERO

II Fira d'economia solidària de Catalunya

Una economia al servei de les persones

26 i 27 d'octubre de 2013, a la Fabra i Coats, Barcelona

Organitza: Xarxa d'Economia Solidària www.xes.cat

ÀFRICA // L'EXPULSIÓ MASSIVA DECRETADA PEL GOVERN DE JAKAYA KIKWETE GENERA TENSIO ENTRE ELS PAÏSOS DE LA REGIÓ

El govern de Tanzània expulsa més de 25.000 migrants

Anna Tapia
Kampala
@AtapiaL

El president de Tanzània, Jakaya Kikwete, va anunciar una disposició oficial, el 25 juliol, que advertia les persones migrants "sense permís de residència vàlid" establertes a Kagera, Kigoma i Geita, regions frontereres del nord-oest del país, que haurien d'abandonar el país abans de l'11 d'agost i, si no ho feien, serien expulsades per la força. Amb l'ultimàtum llençat, la campanya de repatriació tanzana ha expulsat més de 25.000 persones, moltes de les quals feia anys que vivien al país. Altres eren refugiades de conflictes regionals i, fins i tot, moltes d'elles havien nascut en territori tanzà. Un dels pretextos de l'expulsió era l'increment del nombre de robatoris registrats al nord-oest de Tanzània. De la nit al dia, milers de persones es van veure obligades a abandonar les seves llars, la seva quotidianitat i les seves terres per la

La campanya de repatriació tanzana ha afectat més de 25.000 persones, moltes de les quals feia anys que vivien al país

força i es van trobar desemparades a les portes d'una frontera, fruit d'una decisió indiscriminada de Kikwete, del partit socialdemòcrata CCM.

L'Organització Internacional per les Migracions (OIM) i l'Agència de les Nacions Unides pels Refugiats (ACNUR) estimen que, en aquestes tres demarcacions, hi ha 35.000 migrants irregulars provinents d'Uganda, de la República Democràtica del Congo, de Rwanda i de Burundi. Moltes migrants d'origen

ugandès o ruandès no s'havien registrat per esdevenir residents legals o bé no complien els requisits de residència, tot i que fa dècades que viuen al país i algunes tenen fills i filles nascudes a Tanzània. La majoria de migrants que, avui dia, estan creuant la frontera entre Uganda, Ruanda i Tanzània són agricultores i ramaders. A moltes d'elles, les autoritats tanzanes els han impedit marxar amb el bestiar o amb els seus béns. Entre aquests grups de migrants, hi ha col·lectius vulnerables com les dones embarassades, les orfes, les persones amb discapacitat i la gent que desconeix el seu país d'origen. Moltes no tenen mitjans per sobreviure ja que, arran de la partida forçosa, han hagut d'abandonar o vendre les seves pertinences i deixar enrere les cases cremades per les forces de seguretat tanzanes per evitar el retorn de les famílies expulsades.

Moltes de les persones expulsades i les refugiades ruandeses es van dirigir massivament al punt fronterer amb la regió ugandesa de Rakai, al municipi de Mutukula, i hi van establir assentaments; també ho van fer a la regió d'Isingiro. La rebuda massiva de migrants va sobrepasar els governs locals i la capacitat de resposta de les ONG, l'ACNUR i l'OIM. Al llarg de les setmanes, s'ha treballat de manera coordinada per millorar les condicions sanitàries i de salubritat dels assentaments temporals amb l'objectiu d'evitar el risc d'epidèmies com el còlera.

L'acció del govern de Kikwete ha rebut fortes crítiques dins i fora del país. "Si cada país, Uganda o Ruanda, decidís expulsar migrants, què passaria després?", es preguntava un article de la revista d'anàlisi *The Independent*.

Adicionalment, la crisi es veu exacerbada per les tensions existents a conseqüència de l'establiment amb tiralínies, d'unes fronteres arbitràries i colonials sense tenir en compte la

integritat de les comunitats ètniques ni l'existència de moviments continus i naturals de poblacions pastores ruandeses o ugandeses entre aquests països. La mesura del govern vulnera la promesa que va fer el primer president tanzà, Julius Nyerere, després de la independència del Regne Unit, el 1962, de donar la ciutadania tanzana a tothom que estigués vivint al territori en aquell moment. Per la seva banda, els mitjans de comunicació ruandesos argumentaven que moltes de les persones expulsades, nascudes a Tanzània i d'origen ruandès, no havien trepitjat mai Ruanda. Durant les seves primeres dècades d'existència, el nou Estat tanzà tenia la reputació de ser una de les nacions més hospitalàries de l'Àfrica en qüestions d'asil. Però els canvis en els afers polítics interns i regionals i els conflictes desestabilitzadors de la zona han canviat aquesta

Les autoritats tanzanes han impedit a moltes de les expulsades marxar amb el bestiar o amb els seus béns

perspectiva. En una entrevista al portal humanitari de les Nacions Unides, *IRIN News*, la portaveu del govern tanzà, Assah Mwambene, defensava la decisió de l'expulsió de migrants irregulars amb l'argument de "la necessitat que tots els nouvinguts respectin la llei i segueixin els procediments per rebre la ciutadania de Tanzània".

Les relacions entre Tanzània, Uganda i, especialment, Ruanda s'han complicat arran d'aquests fets. El mes de maig d'enguany, el president Kikwete va manifestar la necessitat d'incloure les Forces Democràtiques d'Alliberament de Ruanda (FDLR) -la guerrilla contrària al govern ruandès de Paul Kagame i una de les principals responsables del geno-

El president de Tanzània Jakaya Kikwete / JESSE AWALT

cidí Tutsi de l'any 1994- a les negociacions de pau per estabilitzar la regió dels Grans Llacs. Kagame va titllar el reclam de Kikwete d'"absurditat" i va estrènyer les barreres comercials amb Tanzània.

No és la primera vegada, ni potser l'última, que es produeixen expulsions massives de migrants en algun país de la regió de l'Àfrica Oriental. Durant els anys 80, a Uganda, el president Milton Obote va expulsar tota la gent ruandesa que hagués viscut al país entre les dècades dels anys 40 i 70. Durant el règim dictatorial d'Idi Amin (1971-1979), es van expulsar migrants hindús i altres persones d'ascendència asiàtica, a les quals es va donar el mateix tracte inhumà. ◀

Cárceles en llamas

El movimiento de presos sociales en la transición

César Lorenzo Rubio

ISBN 978-84-92559-47-3 | 440 pàgs. | 24 €

www.viruseditorial.net | www.viruslibreria.net | info@viruseditorial.net
editorial · distribuïdora · llibreria web

editorial
virus

EXPRESSIONS

La maldat quotidiana

Lucía Puenzo fabula sobre l'estada argentina del metge nazi Josef Mengele a 'El médico alemán'

Ignasi Franch

@ignasifranch

Després de la derrota de l'Alemanya nazi, alguns dels seus principals criminals de guerra van buscar asil arreu del món. L'escriptora i directora Lucía Puenzo (*XXY*) ubica el tristament conegut Josef Mengele, oficial sanitari al camp de concentració d'Auschwitz, a la Patagònia i el fa servir com a centre d'una tèrbola intriga quotidiana. *El médico alemán* explica com una parella argentina entra en contacte amb un doctor molt interessat en el creixement retardat de la seva filla petita i com aquest aconsegueix entrar a la vida del nucli familiar, especialment de la nena, mitjançant regals i favors.

L'ús d'un protagonista defensor de l'eugenèsia serveix perquè Puenzo proposi una reflexió sobre els límits de l'experimentació i la pràctica mèdiques. L'autora també podria haver rodat un *thriller*, perquè no caracteritza el protagonista com un exiliat solitari, sinó com a part d'una xarxa, però les infiltracions i les conspiracions que s'inclouen a la pel·lícula, la violència que esclata, no prenen

La pel·lícula de Lucía Puenzo juga amb la capacitat de seducció d'un pervers que es presenta com a salvador

les formes aparatoses del cinema d'acció. Probablement, escollir l'habitualment lacònic Àlex Brendemühl per interpretar Mengele té quelcom de declaració d'intencions: mantenir un cert misteri, no crear una maldat desfermadament evident. I jugar amb la capacitat de seducció d'un pervers que es presenta com a salvador. Perquè el mateix metge que practicava experiments terribles a Auschwitz

era, per a algunes de les persones preses, "Mengele el protector".

A banda d'ocasionals estridències estilístiques (com un ús contundent de la música en algunes escenes), estèticament i narrativament també s'ha optat per una contenció similar a l'adoptada per l'actor protagonista. Potser l'autora ha pres nota d'algunes crítiques rebudes arran d'*El niño pez*, de la deriva efectista amb què tancava una història que havia presentat des de l'intimisme. A *El médico alemán*, en canvi, s'oscil·la entre el drama i la intriga sense que es generin grans cicatrius narratives. Puenzo opta per un desenvolupament lineal, inexorable, correctíssim. Però el resultat pot resultar poc emocionant per a aquella audiència menys receptiva als angles més foscos de la història i de les relacions entre personatges, potencialment generadores d'un notable malestar i d'una certa angoixa ètica.

FERIDES DEL TOTALITARISME

El nazisme va tenir presència a diversos països de l'Amèrica Llatina, especialment en aquells on es van establir dictadu-

res militars. S'acaben d'editar en format DVD dues obres recents que aborden aquests passats traumàtics. La primera d'elles, *Carne de perro*, explica les misèries d'un taxista que sofreix atacs d'angoixa i esclats d'ira, en forma de ficció lacònica, incòmoda. Repressor pinochista trastornat, però dubtosament penedit, Alejandro serveix com a símbol d'un país que no ha reflexionat sobre la seva història i que, com el protagonista, escull l'oblit.

La paraguaiana Renate Costa escull capbussar-se en el passat familiar a *108: cuchillo de palo*, un documental inquisitiu on mira de reconstruir la vida secreta del seu oncle gay. El record de la persecució institucional d'homosexuals durant la longeva dictadura d'Stroessner es combina amb la revelació d'un substrat social i religiós de rebuig al diferent. Poques vegades un testimoni familiar resulta tan valent i confrontant, impúdic en la seva detecció de mentides i de veritats doloroses. ◀

Un fotograma de la pel·lícula de Lucía Puenzo / SEBASTIÁN PUENZO

Carne de Perro
Fernando Guzzoni
Cameo, 2012

Cuchillo de Palo
Renate Costa
Cameo, 2010

El médico alemán

Repensant l'exercici de la força

L'associació cultural La Sospechosa inicia la seva primera proposta –assaig– sobre l'exercici de l'ús de la força aquest novembre a l'Ateneu de Nou Barris

Helena Ojeda

@leniovitz

“La força és el que fa de tothom qui hi és sotmès una cosa. Quan s'exerceix fins al final, fa de l'home una cosa en el sentit més literal, car en fa un cadàver”

La Iliada o el poema de la força
Simone Weil

La nostra vida quotidiana està travessada per relacions de forces. La força de l'opressió, la de la resistència; la força d'un cos sol en un context hostil, o no; la força de l'abraçada d'una mare al fill enmig de la barbàrie. La força de la desobediència. La força de la subjecció, del control, de l'uniforme. De la uniformització.

Com ens repartim la força. Com la concedim, legitímem. Com naturalitzem l'exercici de la força del poder autoritari. Com ens reïfiquem en *subjecte* opressor o oprimat, lligat, atrapat, afeblit, com sosté el joc de mots de la *subjecció* de Butler sobre la perpetuació de les relacions de dominació.

“Un ús moderat de la força, que és l'única cosa que permetria escapar de l'engranatge, demandaria una virtut més que humana i tan rara com el mantenir-se digne en la debilitat”, diu Weil.

Desobeïm en la debilitat. El *poder* desobeïr sense posseir la força en l'exercici de la dignitat del feble. El *poder* decidir si entre l'obediència al manament i l'acció s'escola el pensament, el dubte, en l'exercici de virtut humana que nega la barbàrie. Aquell buit, el no gest, el moment de consciència que determina l'abisme entre la força de la calor humana d'una abraçada i la fredor pètria d'un setge.

El moment de *poder* obeir la debilitat del dubte, la fragilitat de la tremolor de la paraula quan es precipita l'acció; escoltar i desoir l'ordre que farà de l'ús de la força la misèria humana.

QUÈ SIGNIFICA EXERCIR LA FORÇA?

A partir d'aquesta pregunta, l'associació La Sospechosa ens convida a veure quina vinculació té un gest corporal –un moviment en l'ús de la tensió i la força– amb un context concret. Ens proposen una sèrie d'assajos escènics oberts per convidar a una reflexió i una reinterpretació col·lectiva del que significa l'ús de la força.

El primer assaig, l'acollirà l'Ateneu Popular de Nou Barris, un espai carregat de memòria desobedient, de processos col·lectius i d'un constant exercici per equilibrar les forces en la construcció del comú, des d'una perspectiva social, de l'interès col·lectiu.

El context proposat, els fets de Vitoria-Gasteiz de 1976; el text, les transcripcions policials.

Un text per reflexionar sobre la creació de la maquinària que fa que les persones que exerceixen la força no se'n facin res-

pensables. Un context de la nostra història recent en què, com diria Hannah Arendt, es banalitza la violència extrema. Com ens interpel·la, com ens relacionem amb allò concret que va passar.

La paraula, en aquesta proposta de creació i assaig escènics, és l'origen de tot

Aquest vol ser un assaig amb molta gent. Un grup estable treballarà durant una setmana intensiva; un altre grup, de participació oberta, es trobarà el dia 6 de novembre. Entre totes, es compondrà una mostra per al divendres 8 de novembre. Una invitació al debat que sorgirà de la suma de la reflexió del grup estable, del grup obert i del públic del dia de la mostra.

L'associació La Sospechosa ens convida a veure quina vinculació té un gest corporal amb un context concret / ROBERT BONET

En els assajos, es posaran en comú les propostes d'acció en relació al text i el context. En aquest punt, es treballarà el *feedback* amb escenes, amb tècniques que beuen de tradicions com el *playback theatre* o la multiplicació dramàtica. A partir d'una proposta d'acció, les que miren fan una devolució en forma d'acció. Així es generarà la construcció col·lectiva, una xarxa escènica, condicionada pels diversos bagatges personals, a partir del compromís amb el text i el context, concrets i reals.

Com es plasmarà, quin rol jugarà el públic a la mostra o quin lloc ocuparà la paraula dependrà de les propostes de les participants. La paraula, en aquesta proposta de creació i assaig escènics, és l'origen de tot. Unes transcripcions. Les veus de les persones reduïdes a pura força exercida contra les dissidents. Les veus, la paraula, sempre definitiva, plena de matisos. Carregada de misèria en unes, tremolosa en altres. Però uns fets en comú. Una història. Una història compartida. ◀

L'exercici de la força

28-30 d'octubre:
Sessions informatives
Del 4 al 8 de novembre:
Residència-taller de creació
6 de novembre:
Taller obert
8 de novembre (21h):
Mostra

Ateneu Popular de Nou Barris

C. Portlligat, 11-15
Barcelona

Activitats gratuïtes

Més info:

www.lasospechosa.org
www.ateneu9b.net

93 837 15 48
www.ecofestes.com

“Ens agrada que el fet escènic sigui concret perquè, si no, no t'arriba”

Parlem amb Constanza Brncic que, juntament amb Bea González Magadán, forma part de l'associació cultural sense ànim de lucre La Sospechosa i és coordinadora de la proposta 'L'exercici de la força'. Assajos escènics sobre formes i usos de la força'.

Com definiries La Sospechosa?

A la Sospechosa, treballem amb la creació escènica per portar-la a contextos diferents als habituals, com ara hospitals, escoles, instituts de secundària, barris o presons. Tenim diverses línies de treball, tot i que ens interessa el fet escènic perquè és molt més ampli que la dansa, per exemple. Totes les integrants venim de mons diferents: el Nunu és músic, la Bea bé del teatre de carrer i ha fet coses de tècnica i escenografia i una altra noia és arquitecta. De fet, La Sospechosa no és un col·lectiu formal de persones que sempre treballem juntes, però, en aquest moment, sí.

D'on sorgeix aquest projecte sobre l'ús de la força?

Tot va començar a partir d'unes trobades que fèiem les integrants del grup La Sospechosa, on vam començar a improvisar amb algunes idees. Primer, era molt formal i, de cop, ens vam plantejar com podríem situar el treball que fèiem sobre tècniques posturals i de moviment a la societat; com podríem fer que aquest *gest* que treballàvem se situés fora d'aquest context més íntim i acostar-lo a la col·lectivitat. Per aquest motiu, vam tenir la necessitat de veure com vinculàvem aquest *gest* com a gest polític i en un context social. I com que, en aquell moment, reflexionàvem sobre l'ús de la força i la tensió, a partir de les lectures que jo feia de Simone Weil, va sortir la idea de treballar el tema de la força mitjançant una convocatòria amb un grup més ampli de gent. De fet, Simone Weil parla molt de com s'ha sobrevalorat l'ús de la força en determinades cultures i de com s'ha menystingut la fragilitat. Ella fa una reflexió sobre això i la porta al terreny polític, sobretot al context de la Segona Guerra Mundial i d'abans d'aquesta. Precisament, això era el que volíem treballar i, de sobte, vam llegir la frase "l'exercici de la força", una idea amb la qual totes estem en contacte quotidianament i que transmetia molt bé el que volíem treballar.

La proposta i la convocatòria de L'exercici de la força girarà al voltant de les transcripcions de la policia

dels fets de Vitòria-Gasteiz de 1976. Per què heu escollit aquest esdeveniment?

Doncs perquè, per aquelles coses de la vida, mentre buscava informació, vaig trobar les transcripcions de Vitòria 76. Després, en vaig buscar més i vaig trobar altres transcripcions, per exemple, la dels Mossos d'Esquadra en una manifestació d'estudiants de l'any 2008. Aquest material ens van ajudar a reflexionar sobre la maquinària que es crea al voltant d'aquesta força, ja que les persones que l'exerceixen no en són responsables, en el sentit que *obeeixen ordres*, o sobre la banalització dels actes de violència, fet que crea un marc de legitimació. Bé, de fet, tot aquest tema és molt extens i resulta impossible fer-ne una sola peça; per això vam centrar-nos en el text de Vitòria del 76, que va ser el primer que ens va caure a les mans i il·lustra la idea a la perfecció. El projecte global són assajos i exercicis sobre el tema de la força i, en aquesta primera peça o escenari a l'Ateneu de Nou Barris, ho fem partint d'aquest text, però la idea és que, cada vegada que fem un nou assaig o exercici, ho fem en un context diferent i amb un text de referència diferent.

A qui van dirigides aquestes convocatòries?

Volíem treballar amb un grup de gent gran i, llavors, vam decidir fer dos grups. Un dels grups és més de base i hi hem convidat gent que ha treballat amb

nosaltres o que pot estar relacionada amb el món de les arts escèniques. Però, com que hi ha força gent (de moment, som un total de disset persones), hem decidit obrir una altra convocatòria. També cal dir que el primer grup treballarà moltes hores i, a algú que no sigui del món escènic, potser se li fa molt llarg. Per això fem aquesta segona proposta, on volem que hi entrin nens, joves, avis... tots els públics.

Per què s'escull l'espai de l'Ateneu de Nou Barris per aquesta primera proposta?

La idea de fer-ho a l'Ateneu és perquè, tant la Bea com jo, hi tenim vinculació, ja que hem treballat en aquest espai amb altres propostes relacionades amb la dansa i el circ. Per tant, vam pensar que era un espai ideal per dur a terme el projecte i els el vam presentar per si els interessava, ja que vèiem que era molt afí al seu tarannà.

Quin serà el mètode de treball del projecte?

El format és de treball molt intensiu; després vindrà la mostra, que es farà de cara al públic. Com que el tema és extens i convida a divagar moltíssim, hem creat quatre escenes o moments que tenim molt clars i que, si es proposen i es treballen, potser donaran molt de si. La idea és que siguin propostes que deixin espai perquè les participants hi aportin de la seva banda, que ho puguin modelar. Primer farem un treball de contacte

/ ROBERT BONET

físic amb el grup, d'obrir la veu i el cos, per crear un espai de confiança entre nosaltres. Solem treballar amb un tipus de *feedback* mitjançant escenes. Nosaltres agafem una acció escènica que representa algú i els que la mirem fem una devolució en forma d'escena sobre el que ens ha transmès el que hem vist. Potser hem vist un detall de l'acció que volem tornar a recrear o, de cop, hem tingut un associació d'idees remota que ens ha portat a pensar una altra acció. Amb aquestes devolucions, es van creant capes de sentit de la primera escena, que acaba transformant-se en una altra i pot crear coses molt *xules*. Per tant, nosaltres proposarem aquest material que tenim pensat i... a veure què en surt. Anirem treballant així i, després, ja decidirem com compondrem-ho. Encara no sabem com ho mostrarem el dia de l'obra.

I com ho treballareu amb el públic infantil o adolescent?

Amb els més petits, estem pensat un altre tipus de propostes, com serien la imatge d'una abraçada. Jo, escoltant les transcripcions, visualitzava una àvia abraçant el seu nét i pensava en el tipus de força que s'exercia sobre l'infant. Una relació de forces completament diferent a la que s'estava exercint fora de l'església. Segurament, treballarem el que passava dins l'església, però cal veure com serà el grup.

Com materialitzareu aquest debat perquè arribi al públic el dia de la mostra?

Per una banda, hi haurà les transcripcions amb àudio, que -per si soles- ja ens situen molt. Per tant, aquest serà el marc, en l'àmbit sonor i visual; no es vol fer un treball abstracte, aquest és el repte estètic. Però, a nosaltres, ens agrada que el fet escènic sigui concret perquè, si no, no t'arriba. En aquest cas, treballarem sobre la memòria d'un fet històric, ja que no es treballa el fet en si, sinó la memòria d'aquest fet. Així doncs, cal veure com ens relacionem amb el que va passar, com ens interpel·la la situació... Tot això hi ha de sortir d'alguna manera; la forma que adopti és el treball que farem. De fet, estem meditant com l'acabarem de concretar. Una manera molt enriquidora seria que el públic que vingui a veure l'obra final fes les seves pròpies devolucions del que mostrarem. ◀

La funció dels prodigis

La darrera obra de Joan Ollé mostra una Barcelona plena de vida, vides i moments vitals.

À la ville de... Joan Ollé ret homenatge a Barcelona amb un espectacle brillant, irònic i emotiu que dona veu als personatges cèlebres i anònims que han construït la identitat de la ciutat al llarg dels segles.

Marc Farràs

@La_Directa

Barcelona està de moda i, quan es posa guapa, no té rival que la destroïni. Si més no, a la cartellera teatral de la ciutat. Setmana rere setmana, es programen espectacles on la Rosa de Foc juga un paper clau, sigui com a teló de fons, sigui com a protagonista. Des de l'inici de temporada, el públic s'ha emocionat amb la resistència heroica de la ciutat assetjada (1714, *crònica d'un setge*, al Regina), ha recuperat l'esperit de germanor de les Brigades Internacionals (*Goodbye, Barcelona*, al Raval), ha sentit l'esclat de les bombes feixistes (*Barcelona*, de Pere Riera, al Goya), ha reviscut els dies de vi i roses al Paral·lel (*Taxi... al TNC!*, l'estrena de Xavier Albertí al Nacional) i, ara, de la mà de Joan Ollé, arriba al Lliure (després de triomfar al Grec 2012) un espectacle que posa en solfa les mil-i-una identitats de Barcelona a través d'un mosaic multicolor i polifònic que desafia el temps per mostrar, en poc menys de dues hores, un retrat complet de la ciutat.

UN MOSAIC URBÀ I POPULAR

Partint de la cita olímpica que li dona nom (*À la ville de...*), Ollé ha fragmentat l'obra en dotzenes d'esquetxos (minúsculs, la gran majoria), encavalcats frenè-

tament, amb l'únic respir puntual d'algunes actuacions musicals simbòliques. Com un mosaic gaudinià format per centenars de tessel·les, cadascuna de les peces gaudeix de naturalesa pròpia, és autosuficient i, alhora, es completa sense problemes amb totes les altres.

L'acumulació de situacions i cites aparentment dispars i inconnexes (i tantmateix gens aleatòries, perfectament mesurades) doten l'espectacle d'un punt d'expectativa constant, d'imprevisibilitat, com les bones actuacions de circ on mai saps amb què et sorprendran en el següent número, si amb una acrobàcia, un truc de màgia o un triple salt mortal. Amb els dots del millor prestidigitador i la seguretat del rondallaire consolidat, Ollé s'encarrega de mantenir la parròquia aferrada al seient, amb ganes de sadollar el desig de més espectacle. En aquest sentit, el triomf és rotund i el plaer, assegurat. El públic se sent com l'Obèlix davant un bufet lliure.

ENTRE LA HISTÒRIA I LA FANTASIA

El frenesí amb què se succeeixen els números permet que, en l'espai de pocs minuts, el "Vosaltres no sabeu què és guardar fusta al moll" se solapi amb les queixes d'una liceista indignada per la quantitat de llauners que hi ha a la Rambla i amb els brams d'una colla de veïns i veïnes que celebren un gol. Al capdavant, aquest cúmulo de crits, imatges, paraules, sons i silencis no deixa de representar la cara més viva i enèrgica d'una ciutat encara molt aferrada al moll de l'os popular.

A l'hora de planejar aquest periple històric, Ollé s'ha servit, sàviament, dels

esdeveniments més emblemàtics que ha viscut la ciutat, amb fortuna tradicionalment nefasta (amb l'excepció olímpica). Així, les exposicions universals, la Setmana Tràgica, la Guerra Civil, el Congrés Eucarístic, els Jocs i el Fòrum marquen una caòtica pauta cronològica, però no deixen de ser el marc de fons on la ciutadania s'erigeix en màxima protagonista de l'espectacle. Obrers, tramviàries, anarquistes, diletants, futbolistes, mariners, artistes, botiguers, trinxeraires, músics, prostitutes, aristòcrates, quiosquers, alcaldes, i una inacabable gernació de barcelonins i barcelonines de tota mena poblen una auca urbana tan sacra com proletària.

Trinxeraires, aristòcrates, alcaldes i una inacabable gernació de barcelonins i barcelonines de tota mena poblen una auca urbana tan sacra com proletària

Hi ha, en aquest muntatge, més elogi que crítica, més nostàlgia que esperança i més hedonisme que patiment. En un present de saturació prosaica i literatura borsària, Ollé s'empara en la lírica pura, el teatre de varietats, el cabaret, el musical, la revista, el quiosc, amb l'esperit innocent d'una festa de final de curs o d'una revetlla estiuenca. Per reeixir-hi, juga amb la complicitat d'una colla d'interpretats de la casa. Tots vuit brillen a gran altura i exhibeixen una excel·lent sincronització, però destaquen un Joan Anguera sensacional com a Colom i Flo-

Joan Ollé se serveix de tota mena de referents (literaris, musicals, populars) per pintar un fresc esplèndid de Barcelona, un homenatge complet a tota la història de la ciutat / DAVID RUANO

quet de Neu, un Ivan Benet que imita simultàniament els desvaris i les idees de bomber de quatre alcaldes diferents, una Victòria Pagès memorable com a senyora Maria (la de tota la vida) i un Jordi Vidal amb unes qualitats vocals i còmiques enlluernadores.

CAVALL GUANYADOR

No hi ha dubte que es tracta d'un muntatge infal·lible. L'ocurrència poètica d'Ollé, la vitalitat encomanadissa del repartiment i la fascinació natural que irradia Barcelona garanteixen una funció plàcida, suau, jovial i despreocupada. Lluny de la crispació, l'impuls fratricidi i la capacitat autodestructiva, elements, tots ells, genuïnament barcelonins. Ollé juga una partida poc arriscada, però aposta sobre segur. No cal haver nascut a Sants o a Horta, ni ser soci del Barça o abonat al Palau per gaudir d'*À la ville de...* La capacitat de seducció de Barcelona es revela, una vegada més, imbatible, com una bona macedònia a la Barceloneta o una melodia lleugera en un envelat de Gràcia. Aquí, tothom hi té lloc. Les heroïnes i les vilanes. La Colometa, el Pijoaparte, Guruceta i Alfons XIII. Mites i fantasmes. De pedra i de carn i ossos. La Dama del Paraigües, Maragall, la Monyos, Millet i el tramvia de Gaudí. Temps enrere, Barcelona va ser ciutat de ningú i ciutat per a tothom. Ciutat franca i ciutat arrasada. Enyorada des de lluny i odiada des de dins. Revolucionària i pactista. Coqueta, ingènua i orgullosa. Contradictòria, capritxosa i deliciosa. Imprescindible i genial. Gran Encisera. Barcelona. ◀

À la ville de...

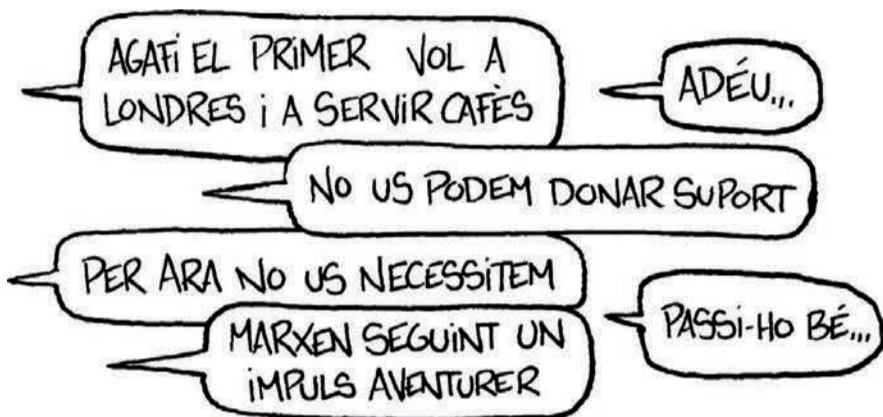
Creació i direcció: Joan Ollé
Teatre Lliure de Montjuïc
Plaça Margarida Xirgu, 1
www.teatrelliure.com
Fins al 3 de novembre

POCA BROMA.

Després de la fundació de **Movimiento Ciudadano**, la formació **Ciudadans** es planteja la creació d'un **Sindicato Vertical**.

Diverses entitats critiquen que la resolució del Tribunal d'Estrasburg sobre la **doctrina Parot** és discriminatòria perquè afavoreix etarres i violadors, però no les persones condemnades per crims del franquisme.

Fonts del **RACC** puntualitzen que "estar amb tu als moments clau", tal com proclama la campanya publicitària en curs, no inclou el tractament de càncer a causa de la contaminació produïda pels vehicles dels socis i les sòcies.

L'esquerra perd pistonada?

Cert sector de l'esquerra escenografista està una mica colpida pel zepelí de les SS que van treure les nazis el 12-O. "Això supera els nostres titelles capitalista-calavera i les nostres boles del món gegants", han declarat algunes fonts secretes a Poca Broma. "Entre aquesta millora en l'atrezzo i el fet que, als últims concerts reivindicatius d'esquerra, sempre hi toquin els Gossos, pot ser que la supremacia en el terreny de les arts que hem ostentat durant tant de temps se'n vagi a can Taps". Esperem, bonament, que això no passi.

Continua el malestar a la secció de cinema i distraccions de l'esquerra tradicional a causa de la visita de Schwarzenegger al Valle de los Caídos. Els analistes semiòtics de la premsa espectacular han trobat un fort paral·lelisme entre el moment en què Schwarzenegger visita la tomba de José Antonio amb l'escena en què Scarlett O'Hara jura que mai més no tornarà a menjar sípia brandant una remolatxa al cel a *Allò que el vent s'endugué*. Només Zizek i Torrebruno saben, emperò, el significat d'aquest paral·lelisme. Per compensar aquesta soterrada guerra d'imatges impactants, s'està estudiant portar en Roman Polanski a visitar algunes guarderies del Raval o en Ken Loach a visitar el plató del Contrainfos o el del Gran Wyoming. La revolució, cal guanyar-la fotograma a fotograma.

Reaccions davant la beatificació massiva

Un sector de l'Església ha lamentat que, a la beatificació massiva celebrada el 13 d'octubre a Tarragona, on es van beatificar -pim-pam- més de 500 màrtirs, no s'aprofités per encabir-hi altres celebracions. En concret, s'havia proposat d'incloure-hi 300 casaments, 150 comunions i 85 bateigs pendents de data. Un portaveu d'aquest sector crític declara: "No entenem la reticència a oficiar totes les celebracions en una mateixa missa. On n'hi caben dos, n'hi caben tres i, on hi caben 500, n'hi caben 1.000".

En aquest sentit, el director de protocol de la canonització massiva de Tarragona, el nord-coreà Kim Von-Suk, declara que se sent del tot satisfet amb el desenvolupament de la jornada, tot i que va trobar a faltar alguna referència al Líder Estimad Kim Jong-Il.

BARRI INTERNET

@galapita — @Hibai_ — @josianito

DARTH VADER

Atac DDoS contra projectes allotjats a Nodo50

El 12 d'octubre, es va iniciar un atac de denegació de servei (DDoS) contra Nodo50 i els projectes que allotja, entre els quals trobem la Directa, Diagonal, Kaos en la Red, Periodismo Humano i altres projectes informàtics.

A l'atac, hi han participat més de 32.000 màquines diferents i s'han generat més de 3Gbps.

Pel nombre de servidors atacants utilitzats i la seva distribució (veure el gràfic de 4.000 d'aquestes Ips), sembla que l'acció s'ha fet des d'una xarxa de *botnet* llogada. A Internet, existeixen mercenaris del *hackeig* que revenen aquest tipus d'infraestructures perquè persones sense capacitat tècnica pròpia puguin llançar atacs DDoS.

En el moment de tancar aquesta edició, l'atac persisteix, motiu pel qual algunes de les webs allotjades a Nodo50 no són accessibles.

BLOGS

Marx i Merkel són cultura pop

Aquesta setmana, us deixem tres blocs que ens flipen i s'expliquen amb el títol:

Marxistes en sofàs horribles:

marxistsoncouches.tumblr.com

Marx amb roba de *hipster*:

marxwear.tumblr.com

Àngela Merkel com a icona *hipster*:

hipstermerkel.tumblr.com

NOUS MODELS

Les actrius porno, pioneres de nous models de gestió cultural

Creiem que les actrius porno anticipen nous models de gestió cultural. Fem un avanç d'aquest tema, que desenvoluparem en altres números.

Al contrari que les artistes de la SGAE o similars, no confonen els seus interessos com a treballadores amb els dels seus explotadors. A diferència de la gent que fa música que defensa les seves editores, les actrius porno han guanyat capacitat de negociació amb la indústria, precisament, perquè no han permès que els productors manin per elles.

D'altra banda, és molt habitual que les actrius practiquin l'*autoempresarialitat*. És a dir, que siguin les seves pròpies productores i negociïn beneficis per la distribució amb mecanismes molt més nous que la indústria cultural tradicional: *royalties* per segon, quotes per benefici de distribució, repartiment diferent que els actors, etc.

Al món de l'edició o la música, la cadena de valor clàssica està perfectament definida. Entre l'autora i la consumidora, hi ha uns

passos intermedis clarament delimitats. El paper de l'agent, de l'editora, de la distribuïdora... es va transformant gràcies a la innovació de les actrius porno. *God bless Sasha Grey*

LA FORÇA OBSCURA

Isohunt tanca

La web Isohunt, un portal de BitTorrent per compartir documents, s'ha vist obligat a tancar després d'una demanda de la Motion Picture Association of America (MPAA), que obliga el seu propietari a pagar 110 milions de dòlars com a indemnització.

El cas va començar l'any 2006 amb la demanda dels estudis membres de l'MPAA contra Gary Fung -operador d'Isohunt- i el seu negoci, Isohunt Web Technologies. El 2009, un jutge va fallar a favor de l'MPAA i va dictar una ordre que prohibia permanentment que Fung acollís, indexés, enllacés o proveís accés als treballs amb drets reservats de les companyies membres de l'MPAA. Malgrat el dictamen en contra seva, Isohunt va continuar operant a través de servidors privats al Canadà. Amb el nou acord, el lloc tancarà el 23 d'octubre.

SOFG

Com defensar-se davant un atac DDoS

En diverses ocasions, hem explicat en què consisteix un atac DDoS; avui, ens centrarem en la resposta que hi podem donar. D'una banda, es tracta d'intentar absorbir el trànsit i, de l'altra, d'establir les següents mesures

- Implementar *mod_security* al servidor web o un *proxy* invers per bloquejar les peticions directes al servidor web. *Mod_security* és capaç d'eludir alguns atacs comuns d'aplicació i habilita una anàlisi d'atacs més bona després que hagin ocorregut.

- Escorcollar el contingut usant un *proxy* invers com Squid, Nginx o Varnish. Una *cache* agressiva és una bona defensa contra petits atacs d'HTTP GET i també ofereix protecció contra atacs específics d'apatche, com *slowloris*.

- Optimitzar les configuracions de connexions màximes als servidors usant eines de test de càrrega si el lloc pot ser procliu a atacs DDoS.

- Usar *plugins* de *cache* específics de sistemes CMS per reduir la càrrega del servidor.

- Crear una versió HTML estàtica del lloc per mostrar mentre es migra el lloc a altres *mirrors*.

- Restringir de manera severa l'accés als servidors per part de l'equip que els administra

- Implementar una estratègia de recollida de *logs* per permetre una anàlisi postatac.

Aniversari de l'Ateneu Popular La Flor de Maig

BARCELONA DS 26 I DG 27/10

L'Ateneu Popular La Flor de Maig es troba en un moment crucial de la seva llarga història; per una banda, és un moment de celebració de l'èxit del procés de recuperació, reinvençió i relançament veïnal del projecte que va començar ara fa un any. Actualment, hi ha més de quinze projectes i col·lectius en actiu i centenars de persones s'han fet seu l'ateneu. Gràcies a totes elles per haver-ho fet possible. Per altra banda, hem començat un procés de recuperació permanent de l'ateneu, cosa que implica fer un procés de revisió històrica sobre el passat cooperatiu del barri i lluitar per recuperar allò que va ser nostre i que una dictadura feixista ens va arrabassar. Per últim, no oblidem que La Flor de Maig va ser creada per canviar i millorar les condicions de vida del seu context, el Poblenou, un objectiu que ens fem nostre i que dóna sentit al projecte.

Programa: De 10h a 14h Mercat de roba gratis, a càrrec del projecte La Flor de Drap 12h Presentació del projecte, contextualització sobre el cooperativisme i homenatge a Teresa Gisbert (membre a la cooperativa Flor de Maig), a la rotonda del Casino Rambla del Poblenou 13h Judici històric i popular sobre la Flor de Maig, a la rotonda del Casino Rambla del Poblenou. 14:30h Dinar a càrrec de Recooperem i sobretaula amb la Coral de la Flor de Maig i el grup Ariles del Sotavento 20h Manifestació (sortida des de l'Ateneu Flor de Maig) 21h Sopar d'entrepans i altres *delicatessen* fetes per Recooperem. 22h Concert amb Skabòries, Retret i... més música! Diumenge 27 De 12h a 14:30h *Vermutet en Flor*, amb concert de Saffran i Dj. Sonidero Viral + exposició de fotos: un any de la recuperació veïnal de La Flor de Maig!

Més info: ateneuflordemaig.wordpress.com

DJ24 /10

MANRESA

Sopador per la resistència a la MAT i cinema *The Segovia big band*

A partir de les 20:30h Ateneu Popular la Sèquia. C. Amigant (per la plaça Major) Organitza: Assemblea Llibertària del Bages. Més info: www.bllibertari.org

TARRAGONA

Concentració i manifestació contra la LOMCE i les retallades en educació

12h Concentració - Serveis Territorials d'Ensenyament
18h Manifestació - Plaça Imperial Tàrraco

DV25 /10

BARCELONA

Fira d'economia solidària

DS 26 i DG 27/10 a Barcelona. Tot el programa a: www.firaesc.org

Trobada de reflexions i intercanvi d'experiències

A partir de les 18h al CSO Can Piki Pugui. C. Provença, 240. 18h Documental *La Digna ràbia*, 19:15h Taula rodona: *Wertgonya* 20:30h Sopador vegà 22h Concert: Cacas Blancas. Més info: canpikipugui.squat.net

GRANOLLERS

Presentació del llibre: *Warcelona, una història de violència*

19h Anònims, menjars i pensars. C. Miquel Ricomà, 57. Amb la participació de Rolando Guerra i Jordi Borràs.

MANRESA

Presentació del llibre *El Lokal des de 1987 un racó llibertari a Barcelona*

19h CSO La Tremenda. C. Sant Salvador (xamfrà c. Hospital), 24. Org. Assemblea Llibertària del Bages. Més info: www.bllibertari.org

DS26 /10

BARCELONA

Concert benèfic per l' *Info Usurpa*

20h al Costat de la Casa de la Muntanya Av. Coll del Portell

Concert de suport a l'Espai Obert

22:30h Can Batlló. C. Constitució, 19 Amb The Freak Fandango Orchestra

RUBÍ

Concert Solidari per a l'ONG Entre Veïns

19h La Sala. C. Cervantes, 126. Concert a càrrec de l'Orquestra Jove de Santa Perpètua de Mogoda. Dins els actes de l'aniversari de la Secció Sindical de la CGT a FGC.

TERRASSA

Quin model social, econòmic i polític tindria la Catalunya independent?

20:30h CNT Terrassa. C. St. Marian, 223. Amb Isabel Vallet, Joan Tardà i Just Casas. Org: Solidaridad Obrera

DG27 /10

ARBOÇ

Marxa penedesenca pels drets socials

De l'estació de tren de l'Arboç fins a la plaça Penedès de Vilafranca

BARCELONA

Dinar vegà benèfic per Mujeres Pa'lante

14h Can Masdeu. Vall de Can Masdeu Més info: www.mujerespalante.org

PALMA

Concert solidari dels músics de la Simfònica de les Illes

19h Auditorium de Palma. A benefici de la caixa de resistència de l'Assemblea de Docents

VILANOVA I LA GELTRÚ

Assemblea general de socis de l'Amical de Mauthausen i altres camps

11h Ofrena floral al monument a les víctimes dels camps nazis a la plaça de la Peixateria de Vilanova
12h Salutació de representants de les entitats integrants del projecte Buchenwald i les entitats convidades Org. Amical de Mauthausen

DM29 /10

BARCELONA

Assemblea de preparació de la primera Diada Contra els Abusos de Poder

20h Espai Obert. C. Violant d'Hongria, 71. Després del vintè aniversari de l'assassinat de Pedro Álvarez, la plataforma que porta el seu nom convoca la ciutadania, organitzada o no, a preparar aquesta jornada.

FREQÜÈNCIES LLIURES

Ràdio Bronka 104.5FM Àrea metropolitana de Barcelona www.radiobronka.info
Contrabanda 91.4FM Àrea metropolitana de Barcelona www.contrabanda.org
Ràdio Línea IV 103.9FM Barcelona www.radiolinea4.net | **Ràdio Pica (només web) Barcelona** www.radiopica.net | **Ràdio RSK 107,1FM Nou Barris (Barcelona)** www.radiorsk.info | **Ràdio Trama 91.41FM Sabadell** www.radiotrama.net | **Ràdio Kaos (només web) Terrassa** www.radiokaos.cat | **Postscriptum Radio (només per internet) Terrassa** www.postscriptumradio.org | **Ràdio Pinsania 90.6FM Berguedà** www.radiopinsania.wordpress.com
Ràdio 90 101.4FM Olot www.r90.org | **Ràdio Klara 104.4FM València** www.radioklara.org
Ràdio Malva 105FM València www.radiomalva.wordpress.com | **Ràdio Aktiva 107.6FM Alcoi** www.radioaktivafm.blogspot.com | **Ràdio Mistelera 101.4FM Dénia - La Xara** www.lamistelera.org | **Ràdio Bala 106.4FM Manresa** <http://radiobalamanresa.wordpress.com>

Coettv Nou Barris (Barcelona) coettv@gmail.com | **Sants TV** <http://sants.tv>
Gramenettv Gramenet del Besòs www.tvgramenet.org

Selecció d'alguns programes de LaTele. Podeu consultar la graella sencera o veure tots els vídeos a www.latele.cat. Emetem des de Plaça Espanya fins a Sant Pol de Mar al **CANAL 37 DE LA TDT**. Resintoniza la teva tele per trobar-nos!
CADA NIT A PARTIR DE LES 20H30 NOUS PROGRAMES!

dilluns: 20:30h. Notícies 1
dimarts: 20:30h. Tv Animalista
dimecres: 20:30h. Contra-Infos

dijous: 22h. Y tu qué miras gillpollas?
El programa de punk de LaTele
divendres: 21h. Programa de l'aigua

dissabte: 22h. Cineclub 1
diumenge: 21h. La Xerrada

EL TEMPS

DIJOUS 24

Vents del sud, calitja i mala visibilitat a la costa, núvols abundants i temperatures més pròpies de finals d'agost que d'octubre.

DIVENDRES 25

Es mantindrà la convecció del sud amb temperatures anormalment altes. Núvols trencats i mala visibilitat. Boirines a l'interior.

DISSABTE 26

L'anticicló es mantindrà ferm al centre d'Europa i Itàlia. El vent del sud farà que les temperatures oscil·lin entre els 25 i els 28 graus.

DIUMENGE 27

Probablement, aquest mes d'octubre passarà als arxius climàtics per ser un dels més càlids de la història. Xafogor i calitja a la línia costanera.

DILLUNS 28

Últim dia de temperatures molt superiors a les normals per l'època. Núvols trencats, però que podran deixar alguns ruixats al Pirineu.

DIMARTS 29

Els termòmetres començaran un clar descens, amb ruixats i tempestes al nord de Catalunya. Nit fresca.

/ ÀLEX ROMAGUERA

«La veritat històrica que va imposar la dictadura **encara persisteix**»

Àlex Romaguera
@AlexRomaguera

La fuga al **Fuerte San Cristobal (Navarra)**, durant la qual van morir més de dos-cents presoners, posa en relleu l'abast de la repressió franquista?

Evidencia la necessitat de retre homenatge als qui van morir en l'intent d'escapar d'aquell penal, avui recordats en un monòlit a Antsoain i a diversos llibres d'història. Hem d'explicar aquest episodi de la postguerra i denunciar altres crims posteriors, com els assassinats de José Luis Cano o del militant *abertzale* Josu Zabala.

L'aixecament de fosses ha estat un pas decisiu en aquesta tasca?

En un principi, no hi havia identificacions individuals. Ens endúiem les restes i prou, com un exemple d'entresa dels familiars molt encomiable. Això va quedar frenat per l'intent de cop d'Estat de 1981, fins que, uns anys després, amb el suport d'experts i metges forenses, vam poder documentar els indrets on encara hi havia gent enterrada de la qual desconèixiem la identitat.

Quins obstacles heu trobat des de llavors?

L'Arxiu Diocesà de Pamplona s'ha resistit a facilitar-nos alguns documents, entre ells, el llistat dels enterats al cementiri de les Botelles, que acull la majoria dels fugats del Fuerte. Al capdavall, la dreta sempre ha tingut reserves a l'hora de col·laborar i, si

ho ha fet, ha estat per la pressió d'un teixit social que sempre va per davant de les institucions. Això fa que alguns consistoris governats per la Unió del Poble Navarrès (UPN) hagin tingut una actitud respectuosa o que, a desgrat del bisbe de Pamplona, el govern d'UPN s'abstingués en la declaració que va donar peu al Parc de la Memòria de Sartaguda. Ara, amb la majoria absoluta del PP, tot s'ha aturat.

«En lloc d'una transició cap a la democràcia, vam viure una transacció a punta de fusell»

Anem cap enrere?

Només cal veure la negativa de la fiscalia d'aportar dades a la jutgessa argentina que investiga els crims de la dictadura. Un insult a les víctimes que revela que, en lloc de fer-se una transició cap a la democràcia, es va produir una transacció a punta de fusell, on totes les estructures bàsiques del franquisme (judicials, polítiques, militars i de l'Església) s'han mantingut amb pocs canvis. I això, sustentat per la llei d'amnistia -que caldria derogar- i la monarquia, fil conductor del règim militar. També és prou eloqüent que els líders del PP parlin de no reobrir ferides, tot i que els especialistes en aquests traumes assegurin que la transmissió generacional es continua donant malgrat la repressió. De manera que, si les ferides no es tanquen bé, persisteixen al llarg del temps.

Es pretén imposar un relat que falseja la història?

El problema és que la dictadura -més enllà de les seves barbaritats- imposa una veritat oficial que es transmet a l'escola. I encara en som víctimes, si ens fixem en les paraules del ministre Wert quan parla d'espanyolitzar els nens i les nenes catalanes. A més de biològicament, ideològicament, els dirigents del PP són els fills del franquisme.

Per què, a Navarra, això es percep d'una manera tan cruel?

Queda a la vista perquè hi ha una societat compromesa amb la memòria històrica que ho ha fet aflorar. Fins i tot, l'any 2009, va forçar UPN a condemnar les amenaces de mort que vaig rebre per part de Falange y Tradición. Aquesta dreta tan descarada està instal·lada, sobretot, a l'Església, on l'actitud de la jerarquia i l'intent de cop d'Estat es van carregar la generació de capellans que, des de l'inici de la transició, havien militat a les esquerres.

Al teu poemari *Al borde de cada día (Unartemedio)*, t'apropes a la lluita per la veritat des d'una perspectiva ètica. Busques un nou llenguatge?

És el resultat d'haver-me vinculat en un ambient on predomina la dimensió humana. I això es reflecteix en el capítol "*Escarbando la tierra*", quan, entre els paisatges referits als presoners de Sant Cristóbal, concloc dient: "*Los mataron, pero no tuvieron en cuenta que los muertos tenían vivos y los vivos, memoria*".

Koldo Pla

Activista per la memòria històrica

Antsoain és un dels municipis més grans situats al voltant de Pamplona-Iruña, la capital de Navarra. A pocs metres del seu nucli històric, emergeix Ezcaba, la muntanya que alberga el Fuerte San Cristóbal, on, el 22 de maig de 1938, prop de 750 reclusos polítics van protagonitzar la fuga més important registrada durant el franquisme. La història d'aquest fortí, on centenars de presos van viure un veritable calvari, ha estat resseguida per Koldo Pla Larramendi (Piedramillera, 1950), conegut activista per la memòria històrica a la zona. Des de l'associació Txinparta, a Antsoain, Pla ha dedicat mitja vida a reconstruir el periple dels presoners de San Cristóbal i altres víctimes de la dictadura militar. Al costat d'una generació d'activistes, l'actual regidor d'Izquierda-Ezkerra a la població navarresa va començar a implicar-se a l'escola pública i, enmig dels moviments socials més contestataris, va decidir posar llum als crims perpetrats pel règim de Franco. Una tasca arduament que li ha costat amenaces de mort per part de l'extrema dreta, fet que no l'ha desviat del seu compromís amb la veritat i la justícia social.